

ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΕΤΕΠ

ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΕΤΕΠ

Εισαγωγή

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο, όταν υπέβαλε την πρότασή του για την τελευταία αύξηση του κεφαλαίου, τον Ιούνιο 2002, δεσμεύτηκε να προβεί σε επίσημη επανεξέταση της στρατηγικής της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων, στο μέσο της πενταετούς περιόδου μετά την αύξηση. Σκοπός της επανεξέτασης αυτής ήταν να διαπιστωθεί το εάν η αναγγελθείσα στρατηγική εφαρμόστηκε δεόντως από τη Διευθύνουσα Επιτροπή και το Διοικητικό Συμβούλιο, και το εάν η αύξηση του κεφαλαίου θα κάλυπτε περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών, όπως είχε αποφασιστεί από το Συμβούλιο των Διοικητών. Τα πορίσματα προβλεπόταν ότι θα υποβληθούν στο Συμβούλιο των Διοικητών κατά τη σύνοδο του Ιουνίου 2005.
2. Από τον Ιούνιο 2002, το Διοικητικό Συμβούλιο έλαβε πολυάριθμες εκθέσεις σχετικά με τις επιδόσεις του Ομίλου ΕΤΕπ ως προς το Στρατηγικό Πλαίσιο, και κυρίως σχετικά με τα αποτελέσματα, τον έλεγχο του όγκου των δραστηριοτήτων, τις νέες πρωτοβουλίες που συνδέονται με πολιτικές της ΕΕ, τον προσδιορισμό της προστιθέμενης αξίας και τη διαχείριση κινδύνων. Παράλληλα με τη έκθεση σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων, που υποβάλλεται χωριστά, η παρούσα έκθεση και τα παραρτήματά της παρέχουν μία επισκόπηση της κεφαλαιακής κατάστασης της Τράπεζας και των εξελίξεων στις δραστηριότητές της, τόσο εντός όσο και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός της παρούσας αυτής είναι να θέσει τις βάσεις για μία αναθεωρημένη στρατηγική για την Τράπεζα και για τον Όμιλο ΕΤΕπ στο σύνολό του.
3. Εφόσον το Συμβούλιο των Διοικητών συμφωνήσει με τους προσανατολισμούς που παρουσιάζονται συνοπτικά κατωτέρω και αναλύονται λεπτομερέστερα στα παραρτήματα του παρόντος εγγράφου, η Διευθύνουσα Επιτροπή και το Διοικητικό Συμβούλιο είναι σε θέση να αρχίσουν αμέσως την προετοιμασία της εφαρμογής της νέας στρατηγικής σε επίπεδο Ομίλου ΕΤΕπ. Το Διοικητικό Συμβούλιο ζητεί από το Συμβούλιο των Διοικητών την εξουσιοδότηση για να παρακολουθήσει την εφαρμογή και να αναφέρει την πρόοδο του προγράμματος αυτού.

Κεφαλαιακή κατάσταση

4. Σύμφωνα με το ισχύον καταστατικό, η Τράπεζα χρειάζεται αύξηση κεφαλαίου όταν το συνολικό υπόλοιπο χορηγήσεων πλησιάζει στο 250% του αναληφθέντος κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το εν λόγω υπόλοιπο έφθανε το όριο αυτό, η ομαλή διεξαγωγή της χρηματοδοτικής δραστηριότητας της Τράπεζας θα διακοπτόταν. Μετά την αύξηση του κεφαλαίου του 2003, και την επιπρόσθετη αύξηση του αναληφθέντος κεφαλαίου το 2004, **το κεφάλαιο της Τράπεζας αναμένεται πλέον να επαρκέσει τουλάχιστον μέχρι το 2010**, εφόσον οι λοιπές συνθήκες παραμείνουν οι ίδιες¹. Αυτό σημαίνει ότι, εάν διατηρηθούν οι τρέχουσες τάσεις όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις και αποκλεισθεί το ενδεχόμενο σημαντικής και μακροχρόνιας πτώσης της ισοτιμίας του ευρώ, δεν θα χρειαστεί αύξηση του κεφαλαίου το 2008, όπως προβλεπόταν προ τριετίας.
5. Επιπλέον, η χρηματοδότηση της επόμενης αύξησης του κεφαλαίου δεν θα παρουσίασε ιδιαίτερες δυσχέρειες και **η αρχή της οικονομικής αυτάρκειας θα είναι δυνατόν να διατηρηθεί**. Κατά την προετοιμασία των αποφάσεων για την επόμενη αύξηση κεφαλαίου, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο διάθεσης μέρους από τα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας ειδικά για τους στόχους πολιτικής που εκτίθενται κατωτέρω (όπως έγινε, στο παρελθόν, για το αποθεματικό του Ειδικού Προγράμματος Δράσης του Άμστερνταμ), καθώς και για την αύξηση του κεφαλαίου.

¹ και λαμβάνοντας επίσης υπόψη την ανατίμηση του ευρώ καθώς και το γεγονός ότι η αύξηση του αναληφθέντος κεφαλαίου την 01.05.04 ήταν κατά 7,7 δισεκατ. ευρώ ανώτερη από ό,τι είχε προβλεφθεί κατά την αύξηση κεφαλαίου του 2003.

Προστιθέμενη αξία: ακρογωνιαίος λίθος της χρηματοδοτικής πολιτικής της ΕΤΕπ

6. Υπενθυμίζεται ότι η προστιθέμενη αξία των χρηματοδοτήσεων της Τράπεζας στηρίζεται σε τρεις πυλώνες, ήτοι:
 - 1) συνάφεια των χρηματοδοτήσεων με τους στόχους προτεραιότητας της ΕΕ,
 - 2) ποιότητα και ευρωστία κάθε χρηματοδοτούμενου σχεδίου, και
 - 3) ιδιαίτερα χρηματοοικονομικά οφέλη που απορρέουν από τη χρήση των κεφαλαίων της ΕΤΕπ.
7. Η ΕΤΕπ έχει αποδεδειγμένα προσφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία, όσον αφορά τους δύο πρώτους πυλώνες, αφενός μέσω της υποστήριξης που έχει παράσχει στην πολιτική της ΕΕ – ανταποκρινόμενη με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στα αιτήματα για στήριξη προγραμμάτων που θέσπιζαν οι διαδοχικές προεδρίες της ΕΕ – και, αφετέρου, μέσω της ποιότητας των επενδυτικών σχεδίων που επιλέγει. Ωστόσο, για σημαντικό μέρος των παραδοσιακών χρηματοδοτήσεων της που διεξάγονται με διαμεσολάβηση άλλων φορέων, οι εξελίξεις στην αγορά τα τελευταία έτη είχαν δυσμενείς επιπτώσεις όσον αφορά την προστιθέμενη αξία της Τράπεζας (τρίτος πυλώνας).
8. Για το λόγο αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη την αποστολή της Τράπεζας, που είναι η προαγωγή των στόχων της κοινοτικής πολιτικής, το Διοικητικό Συμβούλιο και η Διευθύνουσα Επιτροπή εξέτασαν κατά πόσο η τρέχουσα προσέγγιση, όσον αφορά την προστιθέμενη αξία, θα μπορεί και πιο μακροπρόθεσμα να παρέχει επαρκή λόγο ύπαρξης στις χρηματοδοτήσεις της Τράπεζας. Η γνώμη τους είναι ότι ο Όμιλος ΕΤΕπ, και ιδίως η Τράπεζα, πρέπει να αντιμετωπίσουν πλέον το ενδεχόμενο του να προβούν σε σημαντικές αναπροσαρμογές και αλλαγές, οι οποίες θα εφαρμοστούν σταδιακά και θα καταλήξουν σε μία νέα προσέγγιση, όσον αφορά την προστιθέμενη αξία που προσφέρει η Τράπεζα.

Ευρώπη (ΕΕ των 25), υπό ένταξη χώρες και υποψήφιες προς ένταξη χώρες

9. **Η Διευθύνουσα Επιτροπή και το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, όσον αφορά τη δραστηριότητα στην Ευρώπη, ο Όμιλος ΕΤΕπ πρέπει να επανεξετάσει τις βασικές προτεραιότητές του, να αναπτύξει νέα μέσα, να εστιάσει την προσοχή του στο είδος μάλλον, παρά στον όγκο, των χρηματοδοτήσεων και να επιτρέψει ελεγχόμενη αύξηση του βαθμού κινδύνου που είναι διατεθειμένος να αναλάβει, για ορισμένες χρηματοδοτήσεις.**

Προσθήκη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις κύριες επιχειρησιακές προτεραιότητες της Τράπεζας

10. Σήμερα, οι κύριες επιχειρησιακές προτεραιότητες της ΕΤΕπ στο εσωτερικό της Ευρώπης είναι: 1) Η οικονομική και κοινωνική συνοχή (πρωταρχική προτεραιότητα της Τράπεζας), 2) η εφαρμογή της Πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010», 3) η ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων και των δικτύων πρόσβασης σε αυτά, και 4) η προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος. Η σημασία αυτών των τεσσάρων προτεραιοτήτων έχει επιβεβαιωθεί κατ' επανάληψη από τις αποφάσεις του Συμβουλίου που είχαν ως στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στην Ένωση και την προώθηση του προγράμματος της Λισσαβώνας. Τα θέματα αυτά θα παραμείνουν στο επίκεντρο των συζητήσεων που διεξάγονται σε κοινοτικό επίπεδο σχετικά με τις προτεραιότητες και τις δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013 και, επομένως, θα εξακολουθήσουν να αποτελούν βασικές προτεραιότητες για την Τράπεζα.
11. Παράλληλα, σε μία αγορά με περισσότερες από 20 εκατομμύρια μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), η υποστήριξη του τομέα των μικρών επιχειρήσεων, ο οποίος συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία απασχόλησης, θεωρείται ως κεντρικό στοιχείο της αποστολής του Ομίλου ΕΤΕπ για την προώθηση των στόχων της ΕΕ. Ενώ η Τράπεζα έχει ανέκαθεν υποστηρίξει τον τομέα αυτό μέσω των συνολικών δανείων της, η διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτήσεις είναι ο αποκλειστικός στόχος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤΑΕ), μετά την αναμόρφωσή του, το 2000. **Προτείνεται να προστεθούν οι ΜΜΕ στις κύριες προτεραιότητες της Τράπεζας,**

λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε αγοράς, **και να ενώσουν η ΕΤΕπ και το ΕΤΑΕ τις δυνάμεις τους, ώστε να εργαστούν πιο αποτελεσματικά χάρη στις συνεργίες που θα δημιουργηθούν.** Αυτό θα επιτρέψει να προσδιοριστεί ακριβέστερα το πιο κατάλληλο προϊόν για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτήσεις, το οποίο θα επιτρέψει να λαμβάνεται υπόψη η ποικιλία καταστάσεων που υφίστανται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, αλλά και η ιδιαιτερότητα του εκάστοτε αντισυμβαλλομένου, ενισχύοντας έτσι την προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων του Ομίλου ΕΤΕπ υπέρ των ΜΜΕ. Αυτές οι νέες επιχειρησιακές ρυθμίσεις θα επιτρέψουν να διασαφηνιστούν οι ρόλοι της ΕΤΕπ και του ΕΤΑΕ, ενώ θα ενισχύσουν επίσης τις δυνατότητες ανάπτυξης κοινών προϊόντων ΕΤΕπ-ΕΤΑΕ, αξιοποιώντας το εκτεταμένο δίκτυο σχέσεων της ΕΤΕπ με ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς φορείς στο εσωτερικό της ΕΕ και την ειδική τεχνογνωσία και επιχειρησιακή πείρα του ΕΤΑΕ στον τομέα των ΜΜΕ.

12. Για τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας των δραστηριοτήτων της, η Τράπεζα θα πρέπει να επικεντρωθεί αυστηρά σε αυτούς τους πέντε βασικούς στόχους. Αυτό σημαίνει ότι θα δίδεται λιγότερη προσοχή – και θα διατίθενται πιο περιορισμένοι πόροι – στα επενδυτικά σχέδια που είναι μεν επιλέξιμα για χρηματοδότηση, αλλά δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο αυτών των προτεραιοτήτων.

Νέα εταιρική σχέση με την τραπεζική κοινότητα

13. Η Τράπεζα θα εξακολουθήσει να δίνει μεγάλη σημασία στη διατήρηση καρποφόρου συνεργασίας με τις εμπορικές τράπεζες, με βάσεις την επικουρικότητα και τη συμπληρωματικότητα. Χωρίς τους εταίρους της από τον τραπεζικό τομέα, η ΕΤΕπ δεν θα ήταν σε θέση να προσφέρει προστιθέμενη αξία σε ευρύ φάσμα επενδύσεων, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Στα νέα κράτη μέλη, στις υπό ένταξη και υποψήφιες προς ένταξη χώρες, και στις χώρες εταίρους, η ΕΤΕπ μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη και την ενδυνάμωση του τραπεζικού τομέα.
14. Η Τράπεζα, έχοντας υπόψη ότι τα προϊόντα της πρέπει να είναι επαρκώς ελκυστικά για να αποφέρουν εύλογο οικονομικό όφελος, όχι μόνο στους ενδιαμέσους χρηματοδοτικούς φορείς, αλλά και στους τελικούς αποδέκτες, προσπαθεί να αναπτύξει εναλλακτικές προσεγγίσεις και δομές, ώστε να διασφαλίσει ότι οι τελικοί δανειζόμενοι (μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης) ωφελούνται πράγματι από την παρέμβασή της. Δεν υφίσταται μοναδική λύση, για όλες τις χώρες ή ομάδες πελατών, δεδομένου ότι η φύση και το πεδίο της συνεργασίας εξαρτώνται από τα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε τραπεζικής αγοράς.
15. Για το λόγο αυτό, κατά την πορεία αυτής της διαδικασίας, η Τράπεζα πρέπει να εξελίξει περαιτέρω το ρόλο της, και συγκεκριμένα να απομακρυνθεί από το ρόλο του γενικού χρηματοδότη, στον οποίο έδιδε μέχρι σήμερα βαρύτητα, για να αναλάβει μάλλον το ρόλο ευέλικτου εταίρου, ο οποίος προσφέρει πιο εξατομικευμένα προϊόντα, προσαρμοσμένα στις συνθήκες των τοπικών αγορών και στις ανάγκες των εταίρων της.

Ελεγχόμενη αύξηση της ανοχής έναντι των κινδύνων και νέα χρηματοδοτικά μέσα

16. Η Διευθύνουσα Επιτροπή και το Διοικητικό Συμβούλιο εξέτασαν το φάσμα των χρηματοδοτικών προϊόντων που προσφέρει η Τράπεζα, για όλες τις βασικές επιχειρησιακές προτεραιότητες που αναφέρονται ανωτέρω. Κατά τη γνώμη τους είναι δυνατόν, και πρέπει, να αναπτυχθούν νέα προϊόντα, τα οποία θα αντικατοπτρίζουν πιστότερα την αρχή της συμπληρωματικότητας, που αποτελεί καταστατική δέσμευση της Τράπεζας. Η μεγάλη γνώση και εμπειρία που διαθέτει η ΕΤΕπ σε ορισμένους τομείς, η υψηλή κεφαλαιοποίησή της και τα ισχυρά συστήματα διαχείρισης κινδύνων που έχει αναπτύξει, θα μπορούσαν να της επιτρέψουν να αυξήσει την προστιθέμενη αξία της επεκτείνοντας τις δραστηριότητές της σε τομείς που εξυπηρετούνται ανεπαρκώς, ή και καθόλου, από την αγορά.
17. Τα νέα αυτά προϊόντα, αν και απαιτούν αυξημένο ανθρώπινο δυναμικό, έχουν σκοπό να ανταποκριθούν στις ποικίλες ανάγκες των δανειοληπτών από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και ενδεχόμενων νέων πελατών. Συνεπάγονται την ανάληψη περισσότερων κινδύνων σε ορισμένες πράξεις και συχνότερη χρήση επιχειρηματικών κεφαλαίων και

διαρθρωμένων χρηματοδοτήσεων. Εκτός από νέες αλλαγές στο προφίλ κινδύνων, θα επιφέρουν επίσης τροποποιήσεις στα συστήματα διαβάθμισης των δανείων και τιμολόγησης των κινδύνων.

18. Ο Όμιλος, παράλληλα με τις αμιγώς χρηματοδοτικές του δραστηριότητες, εξετάζει το ενδεχόμενο να αναπτύξει περαιτέρω τη δραστηριότητα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, σε τομείς στους οποίους η τεχνογνωσία που διαθέτει μπορεί να στηρίξει τις πολιτικές της ΕΕ.

Ενίσχυση συνεργασιών

19. Η συνεργασία με την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** σε επίπεδο Ομίλου θα συνεχιστεί και θα ενισχυθεί, σε όλους τους τομείς στους οποίους αυτό θα κρίνεται χρήσιμο για το συνολικό αντίκτυπο της κοινοτικής χρηματοδοτικής παρέμβασης. Θα ενισχυθεί, ιδίως, σημαντικά το πλαίσιο συνεργασίας με τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Η θεσμική και επιχειρησιακή συνεργασία με άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα – ιδίως την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), τη Σκανδιναβική Τράπεζα Επενδύσεων (NIB) και την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης – με σκοπό τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων κάθε οργανισμού, σε επίπεδο είτε τεχνογνωσίας ή χρηματοδοτικών πόρων ή στρατηγικών στόχων, θα συνεχιστεί.

Χώρες εταίροι

20. Βάσει των ρυθμίσεων που ισχύουν επί του παρόντος, η Τράπεζα μάλλον διαχειρίζεται μία σειρά ad hoc πολιτικών εντολών που της έχουν ανατεθεί, παρά είναι σε θέση να αναπτύξει τη δική της προσέγγιση και στρατηγική, με βάση μία αποστολή καθορισμένη σε γενικές γραμμές. Επιπλέον, η πρακτική της επηρεάζεται από την κεφαλαιακή δομή της καθώς και από την κουλτούρα των παραδοσιακών δραστηριοτήτων της στην ΕΕ και στις υπό ένταξη χώρες.
21. Η Διευθύνουσα Επιτροπή και το Διοικητικό Συμβούλιο φρονούν ότι, ενώ η Τράπεζα έχει εδραιώσει σε πολλά μέρη του κόσμου τη φήμη της ως αξιόπιστου, θετικού και αποτελεσματικού χρηματοδοτικού οργανισμού, ορισμένες αλλαγές θα βελτίωναν τη συνολική προβολή και αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών χρηματοδοτήσεων της ΕΕ.
22. Για την καλύτερη προώθηση των αναπτυξιακών στόχων και πολιτικών της Ένωσης, απαιτείται για τις δραστηριότητες της ΕΤΕπ στις χώρες εταίρους μία προσέγγιση πιο συνεκτική και με περισσότερο ανθρώπινο δυναμικό, η οποία θα δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις στρατηγικές παρεμβάσεις κατά χώρα και τομέα, και θα συνοδεύεται από την ανάληψη περισσότερων κινδύνων, την αύξηση των διαθέσιμων επιδοτήσεων και την ενίσχυση της συνεργασίας με όλους τους εταίρους (τα κράτη μέλη, που είναι οι μέτοχοι της Τράπεζας, την Επιτροπή και τους διμερείς οργανισμούς παροχής αναπτυξιακών ενισχύσεων). Οι σχετικές αποφάσεις, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων σχετικά με τις θεσμικές ρυθμίσεις και την επάνδρωση, θα μπορέσουν να ληφθούν μόνον αφού ολοκληρωθεί η αξιολόγηση του FEMIP, της Επενδυτικής Διευκόλυνσης και των εξωτερικών χρηματοδοτικών εντολών.
23. Με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων μελλοντικών συζητήσεων σε πολιτικό επίπεδο, παρουσιάζονται στο Παράρτημα II του παρόντος εγγράφου διάφορες εναλλακτικές δυνατότητες. Κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου των Διοικητών, το Διοικητικό Συμβούλιο και η Διευθύνουσα Επιτροπή θα αξιολογήσουν τα κύρια στοιχεία των λύσεων αυτών.
24. Εν τω μεταξύ, η Τράπεζα θα εξακολουθήσει να λειτουργεί στο πλαίσιο που έχει καθοριστεί για τις χρηματοδοτήσεις της εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσπαθώντας να αυξήσει την αποτελεσματικότητά της. Όσον αφορά ειδικότερα την Επενδυτική Διευκόλυνση της Κοτονού για τις χώρες ΑΚΕ, θα προταθεί η ανάληψη υψηλότερων κινδύνων.

Συνέπειες μίας νέας στρατηγικής για τον Όμιλο ΕΤΕπ

25. Θεωρείται δεδομένο ότι η διαχείριση της Τράπεζας θα εξακολουθήσει να ασκείται σύμφωνα με υγιείς τραπεζικές αρχές και λαμβάνοντας υπόψη το στόχο της να ανταποκριθεί στις προδιαγραφές της Βασιλείας II σε εύλογο χρονικό διάστημα. Σε αυτή τη βάση, οι συνέπειες των προτεινόμενων αλλαγών στη στρατηγική της θα πρέπει να αξιολογηθούν ενδελεχώς, εφόσον εγκριθούν από το Συμβούλιο των Διοικητών.
26. Πρέπει να σημειωθεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της πραγματικότητας που επικρατεί στις διάφορες μεμονωμένες αγορές, μία πιθανή συνέπεια των προτεινόμενων αλλαγών ενδέχεται να είναι η σταθεροποίηση του όγκου των χρηματοδοτήσεων στο εσωτερικό της ΕΕ.
27. Επιπλέον, καθώς η νέα στρατηγική στοχεύει στην ποιότητα, συνεπάγεται αύξηση του κόστους των χρηματοδοτήσεων, πράγμα που θα έχει αντίκτυπο στο ύψος του πλεονάσματος. Ενδέχεται, επίσης, να οδηγήσει σε προτάσεις για διάθεση ιδίων κεφαλαίων σε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες. Ως εκ τούτου, θα χρειαστεί να διασφαλιστεί ισορροπία με τα παραδοσιακά χρηματοδοτικά προϊόντα της ΕΤΕπ, ώστε να διατηρηθεί το πλεόνασμα σε ύψος συμβατό με την αρχή της οικονομικής αυτόαρκειας.
28. Δεν πρέπει, επίσης, να υποτιμηθούν οι συνέπειες της νέας στρατηγικής σε όρους ανθρώπινου δυναμικού. Θα χρειαστεί να γίνουν αλλαγές σε επίπεδο εσωτερικής οργάνωσης και προϋπολογισμού, να προσδιοριστούν οι απαιτούμενες επαγγελματικές ειδικότητες, να ανακαταταχθεί το υφιστάμενο δυναμικό, να εξασφαλιστεί κατάλληλη κατάρτιση και να προσληφθεί εξειδικευμένο προσωπικό.

Πρόταση

29. Ζητείται από το Συμβούλιο των Διοικητών να εγκρίνει τους γενικούς προσανατολισμούς της μελλοντικής στρατηγικής, όπως παρουσιάζονται ανωτέρω, και να λάβει υπόψη τα συνημμένα παραρτήματα. Ζητείται, επίσης, να κληθεί το Διοικητικό Συμβούλιο να υποβάλει σχετικές προτάσεις και να λάβει τις απαραίτητες αποφάσεις στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Τράπεζας, ιδίως όσον αφορά τα διάφορα στοιχεία του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης, ώστε να διασφαλιστεί η διατήρηση της οικονομικής αυτόαρκειας.

Παραρτήματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- I ΕΕ, χώρες υπό ένταξη και χώρες υποψήφιας προς ένταξη
- II Χώρες εταίροι
- III Στρατηγική άντλησης πόρων
- IV Αύξηση κεφαλαίου

Ι – ΕΕ, χώρες υπό ένταξη και χώρες υποψήφιες προς ένταξη

1. Πέρασμα από τέσσερις, σε πέντε επιχειρησιακές προτεραιότητες

Στο εσωτερικό της διευρυμένης Ένωσης η Τράπεζα ακολουθεί τέσσερις επιχειρησιακές προτεραιότητες, σύμφωνα με την πρόταση για αύξηση του κεφαλαίου του 2002 και με το τελευταίο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2005-2007) που ενέκρινε το Συμβούλιο των Διοικητών. Οι τέσσερις αυτές προτεραιότητες είναι: η **οικονομική και κοινωνική συνοχή**, η **Πρωτοβουλία «Καινοτομία 2010»**, τα **διευρωπαϊκά δίκτυα** και η **προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος**.

Η σημασία αυτών των τεσσάρων προτεραιοτήτων έχει επιβεβαιωθεί κατ' επανάληψη από τις αποφάσεις του Συμβουλίου που είχαν ως στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στην Ένωση και την προώθηση του προγράμματος της Λισσαβώνας. Τα θέματα αυτά θα παραμείνουν στο επίκεντρο των συζητήσεων που διεξάγονται σε κοινοτικό επίπεδο σχετικά με τις προτεραιότητες και τις δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013 και, επομένως, θα εξακολουθήσουν να αποτελούν βασικές προτεραιότητες για την Τράπεζα.

Η δραστηριότητα υπέρ της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής θα πρέπει να αντικατοπτρίζει πλήρως τις προκλήσεις που απορρέουν από τη διεύρυνση, αλλά και τις ανισότητες που εξακολουθούν να υφίστανται στο εσωτερικό καθενός από τα κράτη μέλη. Αυτή είναι, και θα παραμείνει, η πρωταρχική επιχειρησιακή προτεραιότητα της Τράπεζας.

Η Πρωτοβουλία «Καινοτομία 2010» (i2i), στο πλαίσιο της οποίας η ΕΤΕπ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων χρησιμοποιούν, λειτουργώντας συμπληρωματικά μεταξύ τους, όλο το φάσμα των διαθέσιμων χρηματοδοτικών προϊόντων (δάνεια, εγγυήσεις και συμμετοχές μέσω εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου), θα παραμείνει η κύρια συμβολή του Ομίλου ΕΤΕπ στην υποστήριξη της στρατηγικής της Λισσαβώνας καθώς και της Ευρωπαϊκής Δράσης για την Ανάπτυξη, που θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο 2003.

Τα διευρωπαϊκά δίκτυα αποτελούν το δεύτερο βασικό σκέλος της Ευρωπαϊκής Δράσης για την Ανάπτυξη, λόγω της σημασίας που έχει για την οικονομική ανάπτυξη ή ύπαρξη άρτιων δικτύων μεταφορών, ενέργειας και πληροφοριών.

Οι δραστηριότητες υπέρ της προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος θα εξακολουθήσουν να ανταποκρίνονται σε πολυάριθμες ανάγκες: διασφάλιση βιώσιμου περιβάλλοντος, πραγματοποίηση των απαραίτητων επενδύσεων για τη συμμόρφωση προς την υφιστάμενη και τη νέα περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ, και εκπλήρωση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί βάσει της Συμφωνίας του Κιότο, ιδίως όσον αφορά τις εκπομπές αερίων που προκαλούν το φαινόμενο θερμοκηπίου.

Οι **μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)** είναι πολύ σημαντικές για την ευρωπαϊκή οικονομία: υπερβαίνουν σε αριθμό τα 20 εκατομμύρια, αντιπροσωπεύουν περίπου τα δύο τρίτα των θέσεων απασχόλησης και το ήμισυ του κύκλου εργασιών των μη γεωργικών τομέων. Η συμβολή των ΜΜΕ στην ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και στη διάδοση της καινοτομίας, τις καθιστά βασικούς συντελεστές για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας. Ταυτόχρονα, η περιορισμένη πρόσβαση που διαθέτουν οι ΜΜΕ σε εξωτερικές χρηματοδοτήσεις, αποτελεί αδικαιολόγητη τροχοπέδη στην ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη.

Αν και δεν υπάρχουν ενδείξεις για γενική αδυναμία της αγοράς, σε όλη την Ευρώπη, να παράσχει χρηματοδοτήσεις στις ΜΜΕ, η Επιτροπή, σε πρόσφατη ανακοίνωσή της, υπογράμμισε την ανάγκη να αναληφθεί δημόσια δράση, η οποία να λειτουργήσει ως

καταλύτης για την ανάπτυξη των αγορών σε πανευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, σε τρεις συγκεκριμένους τομείς:

- I. βελτίωση των γενικών όρων χρηματοδότησης των ΜΜΕ, και ιδίως ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών στα νέα κράτη μέλη, τα οποία πάσχουν από χαμηλά επίπεδα μετοχικών επενδύσεων και τραπεζικών χρηματοδοτήσεων.
- II. χρηματοδοτική υποστήριξη επιχειρήσεων στην εκκίνησή τους, ιδίως μέσω εγγυήσεων και μικροπιστώσεων.
- III. παροχή ιδίων κεφαλαίων.

Ο Όμιλος ΕΤΕπ, χάρη στο τεράστιο δίκτυο τραπεζικών εταιρών που έχει αναπτύξει στο εσωτερικό της Ένωσης, στο πλήρες φάσμα χρηματοδοτικών προϊόντων που είναι σε θέση να προσφέρει (δάνεια, εγγυήσεις, συμμετοχές) και στην εμπειρία του από την επιτυχή εκτέλεση εντολών που του έχει αναθέσει η Επιτροπή, είναι κατ' εξοχήν σε θέση να συμβάλει στην υποστήριξη των ΜΜΕ. Για να δοθεί ένα σαφές μήνυμα σχετικά με τη σημασία που δίδει η Τράπεζα στην ανάληψη μακροπρόθεσμης δραστηριότητας υπέρ των ΜΜΕ και με τη θέλησή της να προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση, προτείνεται η υποστήριξη των ΜΜΕ να αναβαθμιστεί μεταξύ των στόχων της Τράπεζας, περνώντας από την κατηγορία των "γενικών επιχειρησιακών στόχων" στην κατηγορία των στόχων προτεραιότητας.

Για να επιτευχθεί μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας των δραστηριοτήτων της Τράπεζας, όπως υπαγορεύεται από τις αποφάσεις που έλαβε το Συμβούλιο των Διοικητών κατά την τελευταία αύξηση του κεφαλαίου, θα απαιτηθεί αυστηρή συγκέντρωση στους πέντε αυτούς βασικούς στόχους. Αυτό σημαίνει ότι θα δίδεται λιγότερη προσοχή – και θα διατίθενται πιο περιορισμένοι πόροι – στα επενδυτικά σχέδια που είναι μεν επιλέξιμα για χρηματοδότηση, αλλά δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο αυτών των προτεραιοτήτων. Με την επιφύλαξη της έγκρισης του Συμβουλίου των Διοικητών, αυτό θα αντικατοπτριστεί στο επόμενο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Τράπεζας.

2. Νέα εταιρική σχέση με την τραπεζική κοινότητα

2.1 Γενικό πλαίσιο

Η συνεργασία με τον τραπεζικό τομέα είναι πολύτιμη για τη ΕΤΕπ, διότι συμβάλλει στην ανάπτυξη και τη μόχλευση των δραστηριοτήτων της. Χωρίς τους εταίρους της από τον τραπεζικό τομέα, η ΕΤΕπ δεν θα ήταν σε θέση να προσφέρει προστιθέμενη αξία σε ευρύ φάσμα επενδύσεων, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, και το πεδίο δραστηριότητάς της θα περιοριζόταν σε ένα μικρό φάσμα μεγάλων έργων και αντισυμβαλλομένων.

Η φύση και το πεδίο συνεργασίας διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα, αντικατοπτρίζοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε τραπεζικής αγοράς και τις εξειδικευμένες δομές που έχει δημιουργήσει η ΕΤΕπ, για να προσαρμοστεί στις ειδικές ανάγκες και προσδοκίες των τραπεζικών της εταιρών και των τελικών αποδεκτών των χρηματοδοτήσεών της, σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές.

Η εταιρική αυτή σχέση βασίζεται στην επικουρικότητα και τη συμπληρωματικότητα. Στη βάση αυτή, η ΕΤΕπ λαμβάνει υπόψη τις εμπορικές ανησυχίες των τραπεζικών εταιρών της, κάθε φορά που χρειάζεται να συγκρίνει τα πλεονεκτήματα της συνεργασίας με τις τράπεζες, με αυτά της άμεσης χρηματοδότησης. Οι εμπορικές τράπεζες, από μέρους τους, λαμβάνουν υπόψη τις επιχειρησιακές προτεραιότητες της ΕΤΕπ και αποδέχονται τις απαιτήσεις της όσον αφορά την υποβολή αναφορών, τη διαφάνεια και την προστιθέμενη αξία, μεταφέροντας έτσι στους τελικούς αποδέκτες το χρηματοδοτικό πλεονέκτημα που προσφέρει η ΕΤΕπ.

Στις ώριμες τραπεζικές αγορές, η συνεργασία δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά ένα μηχανισμό διεκπεραίωσης, που επιτρέπει "περισσότερη και καλύτερη" προσφορά για τους επενδυτές. Στα νέα κράτη μέλη, στις υπό ένταξη και υποψήφιες προς ένταξη χώρες, και

στις χώρες εταίρους, η ΕΤΕπ μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη και την ενίσχυση του τραπεζικού τομέα².

Η συνεργασία με την τραπεζική κοινότητα, χάρη στη μόχλευση που δημιουργεί και στον υψηλό βαθμό τυποποίησης των πιστωτικών απαιτήσεων, έχει επιτρέψει στην Τράπεζα να αυξήσει τον όγκο των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της, διατηρώντας σχεδόν σταθερό αριθμό προσωπικού στις υπηρεσίες χορηγήσεων της. Ωστόσο, αυτό το πρότυπο λειτουργίας βάλλεται από ένα συνδυασμό παραγόντων, τόσο εσωτερικών όσο και εξωτερικών προς την Τράπεζα:

Μεταβολή των συνθηκών στις κεφαλαιαγορές: Η διαρκής εξέλιξη των κεφαλαιαγορών προς πιο πολύπλοκα προϊόντα έχει ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση του φάσματος των κινδύνων – το οποίο συμπεριλαμβάνει πλέον δανειολήπτες με χαμηλότερη πιστοληπτική ικανότητα – και την αύξηση του βάθους των αγορών που προσφέρουν μακρύτερες διάρκειες. Επιτρέπει, επίσης, στους δανειζόμενους να προσαρμόζουν κλασικά ομολογιακά δάνεια στις ειδικές δανειοληπτικές τους ανάγκες, και μειώνει τη σχετική εξάρτηση από τα τραπεζικά δάνεια ως πηγή χρηματοδότησης. Παράλληλα, η αγορά του ευρώ έχει αντικαταστήσει πολυάριθμες εθνικές αγορές, οι οποίες προσέφεραν στους δανειολήπτες υψηλής ποιότητας, όπως η ΕΤΕπ, περισσότερες δυνατότητες για διενέργεια ευκαιριακών πράξεων δανεισμού.

Επιπλέον, στην παρούσα φάση του οικονομικού κύκλου, το τραπεζικό σύστημα στα περισσότερα κράτη μέλη χαρακτηρίζεται από υψηλή ρευστότητα και περιορισμένες δυνατότητες χορήγησης χρηματοδοτήσεων. Οι συνθήκες αυτές, σε συνδυασμό με τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια, έχουν ωθήσει τους επενδυτές και τις τράπεζες να αναζητούν υψηλότερες αποδόσεις, με αποτέλεσμα να έχει επέλθει στους όρους δανεισμού μία συρρίκνωση των διαφορών, μεταξύ των πιστωτικών περιθωρίων (credit spread) των αντισυμβαλλομένων με υψηλό βαθμό πιστοληπτικής ικανότητας, όπως η ΕΤΕπ, και εκείνων που έχουν κατώτερη πιστωτική βαθμολόγηση. Σε σύγκριση με τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες μπορούν να αντλούν από μία βάση καταθέσεων μεγάλου όγκου και χαμηλού κόστους, η ΕΤΕπ είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη σε αυτές τις συνθήκες της αγοράς, καθώς αντιμετωπίζει στενά περιθώρια στις κεφαλαιαγορές, τόσο για τις δανειοληπτικές όσο και για τις χρηματοδοτικές της δραστηριότητες. Αν και δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί πόσο θα διαρκέσουν αυτές οι συνθήκες της αγοράς, ούτε σε ποιο βαθμό οι τρέχουσες αλλαγές θα αποδειχθούν μόνιμες, η Τράπεζα οφείλει να λάβει υπόψη της το ενδεχόμενο διατήρησης αυτού του επιδεινωμένου περιβάλλοντος, για ακόμη αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Αυτή η συρρίκνωση του σχετικού πλεονεκτήματος που απολάμβανε η ΕΤΕπ όσον αφορά την άντληση πόρων, λόγω των τρεχουσών συνθηκών στις κεφαλαιαγορές, έχει ελαττώσει την χρηματοοικονομική προστιθέμενη αξία που είναι σε θέση να προσφέρει επί του παρόντος η Τράπεζα, ιδίως σε ορισμένους από τους αντισυμβαλλομένους της που χαίρουν υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας.

Μεγαλύτερη εστίαση στην προστιθέμενη αξία, στους κόλπους της ΕΤΕπ: Η εφαρμογή του πλαισίου προστιθέμενης αξίας, με βάση τους τρεις πυλώνες, είναι βήμα καθοριστικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι το όφελος που προσφέρει η ΕΤΕπ είναι ουσιαστικό, λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των στοχευόμενων αγορών, και ότι το όφελος αυτό φθάνει έως τους τελικούς αποδέκτες των χρηματοδοτήσεων της. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΤΕπ πρέπει να αυξήσει τις απαιτήσεις της όσον αφορά τη διαφάνεια και την υποβολή αναφορών, πράγμα που ενδέχεται να επιφέρει αύξηση των διοικητικών εξόδων για τις τράπεζες εταίρους της, σε μία περίοδο κατά την οποία το απόλυτο πλεονέκτημα των χρηματοδοτήσεων της ΕΤΕπ έχει ήδη περιοριστεί. Οι εξειδικευμένοι ενδιάμεσοι φορείς μικρότερου μεγέθους (ιδίως εκείνοι που δεν αναπτύσσουν δραστηριότητες λιανικής τραπεζικής και, συνεπώς, δεν έχουν πρόσβαση σε φθηνούς πόρους υπό μορφή καταθέσεων των πελατών) θα δέχονταν ίσως να δημιουργήσουν με την ΕΤΕπ ένα ειδικό και τελειώς διαφανή μηχανισμό χρηματοδοτήσεων back-to-back.

² Η προστιθέμενη αξία που προσφέρει με τον τρόπο αυτό η ΕΤΕπ στα περισσότερα από τα νέα κράτη μέλη και τις υπό ένταξη χώρες είναι ιδιαίτερα υψηλή, δεδομένου ότι υποστηρίζεται από τρία ειδικά προγράμματα της Επιτροπής, στο πλαίσιο των οποίων η ΕΤΕπ διοχετεύει μη επιστρεπτές ενισχύσεις της ΕΕ μέσω εξειδικευμένων συνολικών δανείων.

άλλες τράπεζες, όμως, ενδέχεται να μη θελήσουν να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν σήμερα.

2.2 Προτάσεις για νέες μορφές συνεργασίας με τον τραπεζικό τομέα

Η Τράπεζα, έχοντας υπόψη ότι τα προϊόντα της πρέπει να είναι επαρκώς ελκυστικά για να αποφέρουν εύλογο οικονομικό όφελος, τόσο στους ενδιαμέσους χρηματοδοτικούς φορείς όσο και στους τελικούς αποδέκτες, προσπαθεί να αναπτύξει εναλλακτικές προσεγγίσεις και δομές για να διατηρήσει και να ενισχύσει περαιτέρω την προστιθέμενη αξία της, διαφοροποιώντας έτσι, συν τω χρόνω, τη φύση των εταιρικών της σχέσεων με τον τραπεζικό τομέα. Η διαχείριση της διαδικασίας αυτής πρέπει να γίνει με προσοχή, ώστε να διατηρηθεί η πλεονεκτική για αμφότερα τα μέρη κατάσταση, που έχει επιτευχθεί με εργασία πολλών ετών. Για την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας της Τράπεζας δεν υπάρχει μοναδική λύση, που θα καλύπτει όλες τις χώρες και τις ομάδες πελατών, λόγω της ποικιλίας των τραπεζικών σχέσεων και των διαφορετικών απαιτήσεων στις διάφορες τραπεζικές αγορές. Η προσέγγιση θα βασιστεί σε μία πιο εξατομικευμένη εκτίμηση των ιδιαίτερων αναγκών και προσδοκιών των διαφόρων τραπεζικών εταίρων και τελικών δικαιούχων.

Μέσω του διαλόγου με τους τραπεζικούς εταίρους της, η ΕΤΕπ θα εντοπίσει κοινού ενδιαφέροντος τομείς ή τμήματα της αγοράς (niches) και θα διευρύνει το φάσμα των προϊόντων της, με στόχο τη διατήρηση και ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας της. Κατά την πορεία αυτής της διαδικασίας, η Τράπεζα πρέπει να εξελίξει περαιτέρω το ρόλο της, και συγκεκριμένα να απομακρυνθεί από το ρόλο του γενικού χρηματοδότη, στον οποίο έδιδε μέχρι σήμερα βαρύτητα, για να αναλάβει μάλλον το **ρόλο ευέλικτου εταίρου, ο οποίος προσφέρει πιο εξατομικευμένα προϊόντα**, προσαρμοσμένα στις συνθήκες των τοπικών αγορών και στις ανάγκες των εταίρων της. Με το χρόνο, η χρήση των νέων προϊόντων θα αντικαταστήσει σταδιακά την παραδοσιακή πρακτική της χορήγησης μεγάλου όγκου χρηματοδοτήσεων με ευνοϊκούς όρους.

Η καταλληλότητα των νέων προϊόντων που θα διατίθενται σε συνεργασία με τραπεζικούς εταίρους, θα πρέπει να εκτιμηθεί σε συνάρτηση με τους τρεις πυλώνες του πλαισίου προστιθέμενης αξίας, ώστε να διασφαλιστεί ότι σε κάθε χρηματοδοτική πράξη θα υπάρχει υψηλός βαθμός εξειδίκευσης, ορατότητας και διαφάνειας. Οι τρόποι με τους οποίους ο Όμιλος ΕΤΕπ μπορεί να διευρύνει τη συνεργασία του με τον τραπεζικό τομέα, μπορούν να ομαδοποιηθούν γύρω από τους ακόλουθους άξονες:

Μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας του κεφαλαίου: Μία από τις συνέπειες της εφαρμογής της Βασιλείας II για τον τραπεζικό τομέα, θα είναι η απόδοση ακόμη μεγαλύτερης βαρύτητας στη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας του κεφαλαίου. Συνεπώς, για την ανάπτυξη των προϊόντων της ΕΤΕπ, σημαντικό πεδίο προς εξερεύνηση θα ήταν η εστίαση της Τράπεζας στις δυνατότητες **μείωσης των κεφαλαιακών αναγκών**, που μπορεί να προσφέρει στους τραπεζικούς εταίρους της χρησιμοποιώντας πιο δομημένες μορφές χρηματοδοτήσεων. Για πολλούς από τους τραπεζικούς εταίρους της, η ΕΤΕπ θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά την αξία της συμμετοχής της εάν διέυρυνε το πεδίο παρέμβασής της, πέρα από την "καθαρή χρηματοδότηση", στην ανάληψη μέρους του πιστωτικού κινδύνου που συνδέεται με τους τελικούς αποδέκτες της χρηματοδότησης. Η δημιουργία δομών **καταμερισμού των κινδύνων** θα ενισχύσει την πιστοδοτική ικανότητα των ενδιαμέσων φορέων αυξάνοντας έτσι τους διαθέσιμους πόρους για τους τελικούς αποδέκτες.

Σχετικά με τη διεύρυνση του φάσματος των προϊόντων της ΕΤΕπ που επιτρέπουν καταμερισμό των κινδύνων, εξετάζονται διάφορες εναλλακτικές λύσεις, μεταξύ των οποίων μία συντονισμένη **προσέγγιση, σε επίπεδο Ομίλου ΕΤΕπ, για την αύξηση της χρήσης τιτλοποιήσεων**, π.χ. υπό μορφή χρεογράφων στηριζόμενων σε δάνεια ΜΜΕ ή εξασφαλισμένων με υποθήκη. Η τιτλοποίηση μπορεί να αποτελέσει πρόσφορη λύση για την αντιμετώπιση των περιορισμών που υφίστανται σε όρους ορίων, επάρκειας και, μερικές φορές, τιμολόγησης. Μια κοινή προσέγγιση ΕΤΕπ-ΕΤΑΕ, όσον αφορά τις τιτλοποιήσεις υπέρ ΜΜΕ, θα μπορούσε να συνίσταται στο συνδυασμό επενδύσεων της ΕΤΕπ στους "προνομιούχους" (senior) τίτλους και εγγυήσεων του ΕΤΑΕ για τα μειωμένης εξασφάλισης ή ενδιάμεσα (mezzanine) τμήματα του χρέους.

Άλλα υπό εξέταση προϊόντα, που επίσης επιτρέπουν την ανακούφιση του κεφαλαίου, βασίζονται στην ανάπτυξη **μηχανισμών καταμερισμού των κινδύνων**. Ένα πρώτο στάδιο θα ήταν η προσεκτική εξέταση του ενδιάμεσου χρηματοδοτικού φορέα και των διαδικασιών λήψης των αποφάσεών του, και ο έλεγχος της συστηματικής συμμόρφωσής του προς τη μέθοδο των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (προηγμένη) της Βασιλείας II. Για περιορισμένο αριθμό επενδυτικών σχεδίων μεσαίας κλίμακας, τα οποία μπορούν να υποβληθούν σε χωριστή, συνοπτική αξιολόγηση των κινδύνων τους από την ΕΤΕπ, η Τράπεζα θα μπορούσε, κατά περίπτωση, να συμμετέχει στην ανάληψη των κινδύνων και στην ανταμοιβή, μαζί με τις εταιρίες τράπεζες. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να αναπτυχθούν επιπρόσθετες δομές, που θα επιτρέπουν να λαμβάνεται υπόψη η φύση και το μέγεθος των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων καθώς και οι ειδικές ανάγκες των ενδιάμεσων φορέων στις διάφορες αγορές. Στην περίπτωση της χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι τράπεζες-εταίροι θα μπορούσαν να αναλάβουν την αξιολόγηση και χορήγηση των δανείων, και η ΕΤΕπ να συγχρηματοδοτεί και να μοιράζεται τους κινδύνους και την ανταμοιβή ανάλογα με τις επιδόσεις του υποκείμενου χαρτοφυλακίου δανείων προς ΜΜΕ. Οι πράξεις αυτού του είδους πρέπει να είναι προσεκτικά δομημένες, ιδίως για να περιορίζεται ο κίνδυνος λανθασμένης επιλογής δανείων και για να μπορεί να καθοριστεί το κατάλληλο ύψος του ασφαλιστικού κινδύνου. Ο Όμιλος ΕΤΕπ θα μπορούσε να αναπτύξει ένα **συνδυασμένο προϊόν χρηματοδότησης ΜΜΕ με καταμερισμό των κινδύνων**, μέσω του οποίου η ΕΤΕπ θα παρείχε τη χρηματοδότηση και το ΕΤΑΕ την ασφάλιση κατά των κινδύνων των ΜΜΕ.

Στενότερη συμμετοχή στη "στρατηγική αγοράς" των τραπεζών-εταίρων. Η ΕΤΕπ θα μπορούσε να ενισχύσει τον εμπορικό και στρατηγικό ρόλο της στις τραπεζικές της συνεργασίες, συμμετέχοντας πιο ενεργά σε συγκεκριμένες εμπορικές προσπάθειες των τραπεζικών της εταιριών για την προώθηση πολύ εξειδικευμένων προϊόντων, που ανταποκρίνονται στις προτεραιότητές της (π.χ. προϊόντα που υποστηρίζουν την καινοτομία, την έρευνα και ανάπτυξη ή τις πολύ μικρές επιχειρήσεις). Εκτός από τη χρηματοδότηση, η Τράπεζα θα προσέφερε στην πρωτοβουλία το όνομά της, την υποστήριξή της και τη "σφραγίδα έγκρισής" της. Οι ρυθμίσεις αυτές θα περιλαμβάνουν de facto τη χορήγηση προσωρινής αποκλειστικότητας στον ενδιάμεσο φορέα να καλύψει μία συγκεκριμένη "γωνιά" (niche) της αγοράς, σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, για επενδυτικά σχέδια που χαίρουν μεγάλης προβολής και είναι πολύ εξειδικευμένα, όπως π.χ. στους τομείς των αστικών μεταφορών και των έργων αστικής ανάπτυξης.

Υποστήριξη άλλων δομών χρηματοδότησης επενδύσεων. Η Τράπεζα θα μπορούσε να διερευνήσει αυτή τη δυνατότητα κατά περίπτωση και, παραδείγματος χάρη, **να ενεργεί ως αγοραστής/ανάδοχος ομολόγων**, επιδιώκοντας όχι μόνο να μεταφέρει στους πελάτες της τους ευνοϊκούς όρους δανεισμού της, αλλά και να δρα ως καταλύτης για την προσέλκυση άλλων πηγών χρηματοδότησης χάρη στο όνομά της ("σφραγίδα ΕΤΕπ"). Η πρωτοβουλία αυτή θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για πολύ σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις, όπως π.χ. την υποστήριξη δανειζόμενων που προσφεύγουν για πρώτη φορά, ή σπάνια, στις κεφαλαιαγορές, ή δεν είναι πολύ γνωστοί.

Άλλες υπό διερεύνηση πρωτοβουλίες: Μία άλλη δυνατότητα είναι η **υποστήριξη πιλοτικών σχημάτων παροχής πιστώσεων** (π.χ. μικροπιστώσεις, σπουδαστικά δάνεια, υποστήριξη κοινωνικών προγραμμάτων προτεραιότητας σε αστικές περιοχές). Όσον αφορά τις **μικροπιστώσεις**, ο Όμιλος ΕΤΕπ θα μπορούσε να υιοθετήσει μία προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας θα συνδυάζεται η ικανότητα της Τράπεζας να παρέχει χρηματοδοτήσεις με ελκυστικούς όρους και να αναλαμβάνει τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου επί των ιδρυμάτων παροχής μικροπιστώσεων, με τη δυνατότητα του ΕΤΑΕ να εφαρμόζει μηχανισμούς εγγυήσεων για τη μερική κάλυψη των πιστωτικών κινδύνων χαρτοφυλακίων δανείων.

3. Ανάλυση περισσότερων κινδύνων και χρήση άλλων μέσων, για αύξηση της προστιθέμενης αξίας

3.1 Αύξηση της ανοχής έναντι των κινδύνων

Η Τράπεζα είναι ικανή και διατεθειμένη να αναλάβει αυξημένο κίνδυνο, εφόσον αυτό μπορεί να ενισχύσει την προστιθέμενη αξία των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της. Τα τελευταία χρόνια, η Τράπεζα πραγματοποίησε κάποια πρώτα βήματα για να παράσχει επιπρόσθετη υποστήριξη σε έργα προτεραιότητας, αναλαμβάνοντας κινδύνους που παλαιότερα δεν ήταν πρόθυμη να αναλάβει. Η Τράπεζα πραγματοποιεί τώρα νέα βήματα, για να επιτρέψει τη συστηματικότερη χρήση συγκεκριμένων μηχανισμών με αυξημένο κίνδυνο, όπως ο Μηχανισμός Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης (ΜΔΧ), και επίσης για να καταστήσει πιο ευέλικτη την πολιτική της έναντι των κινδύνων, ώστε να καλύψει ευρύτερο φάσμα καλώς κατανοούμενων κινδύνων. Τα βήματα αυτά συνοδεύονται από εσωτερικά μέτρα ενίσχυσης της χρηματοοικονομικής παρακολούθησης.

Από την τελευταία αύξηση κεφαλαίου, τον Ιανουάριο 2003, η Τράπεζα έχει επιφέρει τις ακόλουθες βασικές αλλαγές στην πιστωτική πολιτική της:

- Ο συντελεστής **στάθμισης κινδύνου** μειώθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις, στις οποίες εφαρμόζονται μέτρα περιορισμού των κινδύνων, πράγμα που επέτρεψε να αυξηθούν τα περιθώρια κινήσεων, εντός των ορίων που ισχύουν για τα πιστωτικά ανοίγματα έναντι των διαφόρων αντισυμβαλλομένων.
- Το **αποδεκτό επίπεδο πιστωτικής ποιότητας** μειώθηκε για τις επιχειρήσεις και τις τράπεζες κατά τουλάχιστον μία βαθμίδα.
- Για τα **μη εξασφαλισμένα δάνεια προς τράπεζες** καθορίστηκαν υπο-όρια, ώστε να διασφαλιστεί καλύτερος έλεγχος αυτών των ανοιγμάτων.
- Η μέθοδος των "ελάχιστων αποδεκτών κριτηρίων" ("**Minimum Acceptable Criteria**", **MinAC**) – που παλαιότερα ονομαζόταν μέθοδος των "αιτιολογημένων εξαιρέσεων" ("Justified Excerptions") – αναμορφώθηκε, για να δοθεί μεγαλύτερη ευελιξία στις δανειοδοτήσεις επιχειρήσεων: στο εξής, δεν χρησιμοποιείται αποκλειστικά η εξωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του δανειολήπτη, αλλά αντίθετα δίδεται περισσότερη βαρύτητα στην εσωτερική αξιολόγηση της πίστωσης από την ΕΤΕπ.
- Το **όριο που ισχύει για το χαρτοφυλάκιο MinAC** αυξήθηκε και τα κριτήριά του αναπροσαρμόστηκαν, ώστε να γίνονται δεκτοί αντισυμβαλλόμενοι με χαμηλότερη βαθμολογία.
- Για τις **πράξεις στο πλαίσιο του Μηχανισμού Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης** δόθηκε μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων, μέσω της μείωσης του αποδοτέου στο μηχανισμό αυτό κεφαλαίου και της εφαρμογής πιο λεπτής διαφοροποίησης των αντίστοιχων βαθμίδων στο σύστημα διαβάθμισης.
- Στις αρχές του 2003 άρχισε να εφαρμόζεται **επιπρόσθετο ασφάλιστρο κινδύνου** για τα μη εξασφαλισμένα δάνεια προς επιχειρήσεις και τον Ιούλιο το μέτρο αυτό επεκτάθηκε στη χρηματοδότηση μεγάλων έργων και στα δάνεια προς επιχειρήσεις που υπάγονται στα "ελάχιστα αποδεκτά κριτήρια", δημιουργώντας κίνητρα για διαφοροποίηση των αντισυμβαλλομένων και αποφυγή της συγκέντρωσης των κινδύνων.

Περαιτέρω αλλαγές πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα στις τυπικές χρηματοδοτικές απαιτήσεις, ώστε να επιτραπεί η ανάληψη περισσότερων κινδύνων:

- όσον αφορά τη **χρηματοδότηση επιχειρήσεων**: μείωση της ελάχιστης απαιτούμενης εξωτερικής πιστωτικής βαθμολογίας για τα μη εξασφαλισμένα δάνεια, αύξηση της διάρκειας των δανείων και τροποποίηση των ορίων για τα χαρτοφυλάκια πράξεων MinAC και χρηματοδοτήσεων μεγάλων έργων.
- όσον αφορά τη **χρηματοδότηση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης**: με απόφαση που ελήφθη το 2002, μειώθηκαν προσωρινά οι ελάχιστες απαιτήσεις σε όρους πιστοληπτικής ικανότητας για τα νέα κράτη μέλη, με την πρόβλεψη να επανέλθουν σταδιακά στα κανονικά επίπεδα μέχρι το τέλος του 2007· πιο πρόσφατα, αποφασίστηκε μόνιμη μείωση των ελάχιστων απαιτήσεων για όλους τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εντός ΕΕ.
- όσον αφορά τις **υπό ένταξη και τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες** (Βουλγαρία, Ρουμανία, Τουρκία και Κροατία): η ανάληψη από την Τράπεζα των κινδύνων που

συνδέονται με τη μη δυνατότητα μεταφοράς συναλλάγματος και τη μετατρεψιμότητα νομισμάτων, επεκτάθηκε και στα δάνεια που χορηγούνται σε μη κρατικούς φορείς στο πλαίσιο του Προενταξιακού Μηχανισμού, με σκοπό την προώθηση των ξένων και εγχώριων ιδιωτικών επενδύσεων.

- στο πλαίσιο του **Μηχανισμού Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης (ΜΔΧ)**: υπενθυμίζεται ότι ο ΜΔΧ δημιουργήθηκε το 2001 με σκοπό να επιτρέψει στην Τράπεζα να προσφέρει επιπρόσθετη υποστήριξη σε έργα προτεραιότητας αναλαμβάνοντας κινδύνους που προηγουμένως δεν ήταν σε θέση να αναλάβει. Από το 2003, ο μηχανισμός αυτός έχει εστιαστεί κυρίως στα διευρωπαϊκά δίκτυα και στις επενδύσεις στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010», για την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Δράσης για την Ανάπτυξη. Ο ΜΔΧ είναι ένα εργαλείο που επιτρέπει στην Τράπεζα να αναλαμβάνει κινδύνους πράξεων που κατατάσσονται στις χαμηλότερες βαθμίδες της κατηγορίας "επενδυτικού βαθμού" (investment grade) ή και πιο κάτω, κατά περίπτωση. Στο πλαίσιο του ΜΔΧ, η ΕΤΕπ μπορεί να παρέχει χρηματοπιστωτικά προϊόντα όπως δάνεια με προτεραιότητα αποπληρωμής, ενδιάμεσες (mezzanine) χρηματοδοτήσεις και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης ή παράγωγα συνδεδεμένα με το έργο και προϊόντα συμμετοχικού τύπου, των οποίων η πιστωτική ποιότητα είναι χαμηλότερη από αυτή που αποδέχεται κανονικά η Τράπεζα. Ο ΜΔΧ αποσκοπεί στην παροχή υψηλής προστιθέμενης αξίας: χρησιμοποιείται γενικά για περιορισμένα ποσά και με ισχυρό στοιχείο μόχλευσης.

Παρά την ευελιξία που χαρακτηρίζει το τρέχον πλαίσιο του ΜΔΧ, το οποίο επιτρέπει την αποδοχή μεγάλου φάσματος κινδύνων και δομών, η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων του ΜΔΧ έχει προχωρήσει μέχρι σήμερα με βραδείς ρυθμούς. Ωστόσο, με βάση αυτή την πρώτη εμπειρία, έχουν σήμερα εντοπιστεί μοντέλα προϊόντων ΜΔΧ που είναι ευπροσάρμοστα και μπορούν να δημιουργήσουν αυξανόμενο όγκο δραστηριότητας. Ο στόχος είναι πλέον να συγκροτηθεί ένα μεγάλο και βιώσιμο πρόγραμμα ΜΔΧ, το οποίο να ενταχθεί περισσότερο στις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες της Τράπεζας, εξακολουθώντας να εστιάζεται στους υψηλής προτεραιότητας τομείς των διευρωπαϊκών δικτύων και της Πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010».

Οι οικονομικοί πόροι που απαιτούνται για ένα μακροπρόθεσμα βιώσιμο πρόγραμμα ΜΔΧ πρέπει να προέλθουν τόσο από εσωτερικές, όσο και από εξωτερικές πηγές. Από εσωτερικούς πόρους, το Συμβούλιο των Διοικητών έχει εγκρίνει ένα απόθεμα ΜΧΔ ύψους 750 εκατομ. ευρώ, εκ των οποίων 500 εκατομ. ευρώ έχουν ήδη αποδεσμευτεί και είναι διαθέσιμα προς χρήση. Τα υπόλοιπα 250 εκατομ. ευρώ μπορεί να ζητηθεί να αποδεσμευτούν τα επόμενα χρόνια, ανάλογα με την επιτυχία της Τράπεζας κατά την εφαρμογή του προγράμματος ΜΔΧ. Η ΕΤΕπ συνεργάζεται με την Επιτροπή για την ανάπτυξη ενός μέσου χρηματοδότησης με καταμερισμό των κινδύνων, για επενδύσεις έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, το οποίο, παράλληλα με το πρόγραμμα ΜΔΧ, θα προσφέρει σημαντικούς επιπρόσθετους πόρους, για τη μόχλευση των ιδίων πόρων που παρέχει η ΕΤΕπ στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010».

Θα εξεταστούν και άλλες αλλαγές στον τρόπο δράσης (modus operandi) της Τράπεζας. Εκτός από τη γενική αναθεώρηση των συστημάτων τιμολόγησης, που διεξάγεται επί του παρόντος, και τις περαιτέρω **τροποποιήσεις στο προφίλ κινδύνου**, οι αλλαγές αυτές θα περιλαμβάνουν **αναπροσαρμογές στα συστήματα διαβάθμισης των δανείων και τιμολόγησης των κινδύνων**.

3.2 Νέα χρηματοδοτικά μέσα

Θα διερευνηθούν, επίσης, οι δυνατότητες χρήσης νέων χρηματοδοτικών μέσων, για την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας. Η παροχή **εγγυήσεων** θα πρέπει να εξεταστεί, ως ενδεχόμενος νέος τομέας δραστηριότητας, που θα συμπληρώνει την παραδοσιακή δανειοδοτική δραστηριότητα. Ο συντελεστής στάθμισης κινδύνου 0%, που προβλέπεται να έχει η Τράπεζα βάσει της Βασιλείας II, θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά τη δυνητική προστιθέμενη αξία της δραστηριότητας αυτής. Όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις προς τον ιδιωτικό τομέα, η Τράπεζα θα μπορούσε να εξετάσει τη δυνατότητα χορήγησης **ενδιάμεσων (mezzanine) χρηματοδοτήσεων και χρηματοδοτήσεων υψηλής απόδοσης** για επενδύσεις στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010», αναλαμβάνοντας έτσι ρόλο "πρωτοπόρου" σε τομείς στους οποίους η λήψη

χρηματοδοτήσεων από εμπορικές τράπεζες είναι δυσχερέστερη (π.χ. σε όρους αντιστοίχισης της διάρκειας του δανείου με τη διάρκεια ζωής του χρηματοδοτούμενου στοιχείου). Θα μπορούσε επίσης να διερευνηθεί η δυνατότητα νέων εντολών, του ίδιου τύπου με τις δύο διαδοχικές **Εντολές Επιχειρηματικού Κεφαλαίου**, που θα επέτρεπαν τη χρήση του πλεονάσματος της Τράπεζας για αυτοχρηματοδοτούμενες πρωτοβουλίες υπέρ, παραδείγματος χάρη, της έρευνας και ανάπτυξης στην Ευρώπη.

3.3 Προσέγγιση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε επίπεδο Ομίλου ΕΤΕπ: ενίσχυση της συνεργασίας ΕΤΕπ-ΕΤΑΕ

Όπως αναφέρεται ανωτέρω, προϋπόθεση για ουσιαστική προώθηση του στόχου "ΜΜΕ" είναι η ενίσχυση της κοινής προσέγγισης και η αξιοποίηση των συνεργιών με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, το οποίο μετά την αναμόρφωσή του, το 2000, έχει εστιάσει τις δραστηριότητές του στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για να αποφευχθούν ανταγωνισμοί και αλληλεπικαλύψεις στο εσωτερικό του Ομίλου ΕΤΕπ και πιθανά αντιφατικά μηνύματα προς την αγορά, η ΕΤΕπ θα επανεξετάσει το συνολικό προϊόν του Ομίλου υπέρ των ΜΜΕ, καθώς και την προσέγγιση της αγοράς που απαιτείται για την επιτυχή αξιοποίησή του. Επί του παρόντος, τα μέσα παροχής δανείων και εγγυήσεων, τόσο από ίδιους πόρους όσο και βάσει εντολών, προσφέρονται και εφαρμόζονται χωριστά, χωρίς συστηματικό, συνολικό συντονισμό σε επίπεδο Ομίλου. Σκοπός είναι, χωρίς να τεθεί σε αμφισβήτηση ο τριμερής χαρακτήρας του ΕΤΑΕ και η ίδια διοικητική δομή του, να προτείνεται στους ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς φορείς ένα **συνεκτικό προϊόν του Ομίλου ΕΤΕπ**, στο πλαίσιο του συστήματος Συνολικής Διαχείρισης Σχέσεων (ΣΔΣ)³. Η θέσπιση μίας διαδικασίας συστηματικής διαβούλευσης μεταξύ ΕΤΕπ και ΕΤΑΕ, με βάση το ΣΔΣ, θα επιτρέψει τον αποτελεσματικό συντονισμό των σχέσεων με κοινούς πελάτες και την προσφορά ενός βελτιωμένου προϊόντος από τον Όμιλο υπέρ των ΜΜΕ.

Ο συντονισμός των λειτουργιών εμπορικής προώθησης των προϊόντων και διαχείρισης των σχέσεων θα επιτρέψει να προσδιοριστεί ακριβέστερα το πιο κατάλληλο προϊόν για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτήσεις, το οποίο θα επιτρέψει να λαμβάνεται υπόψη η ποικιλία καταστάσεων που υφίσταται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, αλλά και η ιδιαιτερότητα του εκάστοτε αντισυμβαλλομένου, ενισχύοντας έτσι την προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων του Ομίλου ΕΤΕπ υπέρ των ΜΜΕ. Αυτές οι νέες επιχειρησιακές ρυθμίσεις θα ενισχύσουν επίσης τις δυνατότητες **ανάπτυξης κοινών προϊόντων**, αξιοποιώντας το εκτεταμένο δίκτυο σχέσεων της ΕΤΕπ με ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς φορείς στο εσωτερικό της ΕΕ και την ειδική τεχνογνωσία και επιχειρησιακή πείρα του ΕΤΑΕ στον τομέα της εγγυητικής κάλυψης χαρτοφυλακίων πιστώσεων προς ΜΜΕ. Τέλος, θα βελτιώσουν τις κοινές παρεμβάσεις ΕΤΕπ-ΕΤΑΕ στους τομείς της χρηματοδότησης ΜΜΕ και των μικροπιστώσεων, χάρη στο συνδυασμό δανειοδοτικών και εγγυοδοτικών μέσων και, στην περίπτωση των ΜΜΕ, πράξεων τιτλοποίησης.

3.4 Ο Όμιλος ΕΤΕπ ως σύμβουλος

Η ανάπτυξη δραστηριότητας παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών επιτρέπει στον Όμιλο να προσφέρει, εκτός από τις άμεσες χρηματοδοτήσεις του, ένα προϊόν που αξιοποιεί την αναγνωρισμένη εμπειρία του στην υποστήριξη της κοινοτικής πολιτικής.

Ειδικότερα στον τομέα των **έργων υποδομής μεταφορών**, τα κράτη μέλη και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν επανειλημμένα ζητήσει, επίσημα ή ανεπίσημα, τη συμβουλή της Τράπεζας, για την ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών δομών (π.χ. στο πλαίσιο συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα) ή στο πλαίσιο της κατασκευής διευρωπαϊκών δικτύων προτεραιότητας.

³ Η έννοια της ΣΔΣ είναι καλά εδραιωμένη στην Τράπεζα. Στόχος της είναι να διασφαλίζει συστηματικότητα στην αντιμετώπιση των όλο και πιο πολύπλοκων σχέσεων της ΕΤΕπ με τους κύριους πελάτες της, στο πλαίσιο της επίτευξης στόχων γενικής πολιτικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Τράπεζας, που είναι συμπληρωματικοί ως προς γεωγραφικούς στόχους. Η ΣΔΣ ενθαρρύνει ένα πνεύμα διασυνοριακής συνεργασίας, προάγει την ανταλλαγή γνώσεων και νέων προϊόντων και ενισχύει τη διαφάνεια στη ροή πληροφοριών.

Η Τράπεζα έχει επίσης συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη επενδυτικών σχεδίων, έως ένα στάδιο μετά από οποίο μπορούν να χρηματοδοτηθούν με επιτυχία. Το έχει πράξει με ποικίλους τρόπους: αποσπάσεις προσωπικού, παροχή τεχνικής βοήθειας από την ίδια την ΕΤΕπ ή για λογαριασμό τρίτων (π.χ. του ιταλικού καταπιστευματικού ταμείου για τα Βαλκάνια), παροχή πληροφοριών σχετικά με τη διαθεσιμότητα κοινοτικών χρηματοδοτήσεων, καθώς και παροχή συμβουλών από τις υπηρεσίες της στους επενδυτές και στους δανειολήπτες κατά τα διάφορα στάδια της επένδυσης – ιδίως την αξιολόγηση, την ανάθεση των συμβάσεων και την παρακολούθηση.

Επιπλέον, μέσω του Μηχανισμού Τεχνικής Βοήθειας για τις Κλιματικές Αλλαγές (ΜΤΒΚΑ), ο οποίος χρηματοδοτείται από την ΕΤΕπ και από τρίτα μέρη, η Τράπεζα υποστηρίζει τους στόχους προτεραιότητας της Ένωσης όσον αφορά το **περιβάλλον**, στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Μέσω του μηχανισμού αυτού χορηγούνται προχρηματοδοτήσεις, οι οποίες βοηθούν τους επενδυτές να αυξήσουν τις δυνατότητες περιορισμού των εκπομπών άνθρακα στις δραστηριότητές τους, ώστε να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από τη δημιουργία πιστώσεων άνθρακα, που μπορούν να αναγνωριστούν και να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ.

Η συνεργασία με την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών έχει επίσης αναπτυχθεί σημαντικά με τα χρόνια, καλύπτοντας ευρύ φάσμα – από την διενέργεια τεχνικών και οικονομικών αξιολογήσεων (π.χ. για τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής ή την Ευρατόμ) έως την παροχή συμβουλών για το διευρωπαϊκό δίκτυο προτεραιότητας Galileo ή τον καθορισμό νέων κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων (π.χ. του κοινοτικού μηχανισμού εγγυήσεων ή του μηχανισμού διαρθρωμένης χρηματοδότησης για σχέδια έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης).

Από το 2003, το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων**, αξιοποιώντας την πείρα του στους τομείς των επιχειρηματικών κεφαλαίων και των εγγυήσεων χαρτοφυλακίων, παρέχει επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες, για να βοηθήσει περιφερειακούς οργανισμούς και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να δημιουργήσουν πιο ευνοϊκές συνθήκες πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε χρηματοδοτήσεις. Μέχρι στιγμής, το Ταμείο έχει παράσχει τέτοιου είδους υπηρεσίες σε εθνικούς και περιφερειακούς, δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, καθώς και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Προτείνεται **να αυξηθεί η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών από τον Όμιλο ΕΤΕπ**, στις περιπτώσεις στις οποίες ο Όμιλος μπορεί να στηρίξει με την τεχνική πείρα του τις πολιτικές της ΕΕ.

4. Ενίσχυση συνεργασιών

4.1 Συνεργασία με την Επιτροπή

Η ΕΤΕπ, όπως υπαγορεύει η φύση της ως τράπεζας στην υπηρεσία της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και σύμφωνα με τους προσανατολισμούς που έχουν καθοριστεί από το Συμβούλιο των Διοικήτων της και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, έχει εντείνει τη συνεργασία της με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με σκοπό τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της συνολικής ενίσχυσης που παρέχεται από την ΕΕ.

Η Τράπεζα έχει μακρά παράδοση συνεργασίας και ανάπτυξης κοινών προϊόντων με την Επιτροπή. Επί του παρόντος, οι κύριες πρωτοβουλίες για τις οποίες συνεργάζονται η ΕΤΕπ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο τραπεζικός τομέας, είναι ο Μηχανισμός Χρηματοδότησης ΜΜΕ, ο Μηχανισμός Χρηματοδότησης Δημοτικών Υποδομών και ο Μηχανισμός Χρηματοδότησης Τοπικών Αυτοδιοικήσεων, οι οποίοι επιτρέπουν τη διοχέτευση μη επιστρεπτέων ενισχύσεων της ΕΕ, μέσω εξειδικευμένων συνολικών δανείων της ΕΤΕπ, στα περισσότερα από τα νέα κράτη μέλη και τις υπό ένταξη χώρες.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Δράσης για την Ανάπτυξη, οι νέες πρωτοβουλίες αφορούν τη συμμετοχή της ΕΤΕπ, ήδη από το προεπενδυτικό στάδιο, σε θέματα που αφορούν επενδυτικά σχέδια (π.χ. έργα ΔΕΔ προτεραιότητας ή σχέδια έρευνας του Προγράμματος

Ταχείας Εκκίνησης), αλλά επίσης το **σχεδιασμό ειδικών χρηματοδοτικών μέσων**, που θα κινητοποιούν δημοσιονομικούς πόρους, στο πλαίσιο των νέων δημοσιονομικών προοπτικών (για την κάλυψη χρηματοδοτικών αναγκών που έχουν εντοπιστεί στους τομείς των ΔΕΔ και της έρευνας). Η δημιουργία των νέων μέσων που σχεδιάζει η Επιτροπή και η πιθανή διαχείρισή τους από την Τράπεζα, θα ασκήσει μόχλευση στη χρηματοδοτική παρέμβαση της ΕΕ χάρη στην αξιοποίηση των τεχνικών γνώσεων της Τράπεζας και της εμπειρίας της στην αγορά.

Επέκταση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του Μηχανισμού Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης: Οι εντολές που αναθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Τράπεζα μπορούν να αποτελέσουν σημαντική πηγή επιπρόσθετων πόρων για το Μηχανισμό Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης (ΜΔΧ) της Τράπεζας. Ήδη διεξάγονται συζητήσεις για τη δημιουργία ενός νέου κονδυλίου στο πλαίσιο του ΜΔΧ (ύψους 1 δισεκατ. ευρώ, από την έναρξη της περιόδου που καλύπτουν οι νέες δημοσιονομικές προοπτικές 2007-2013), το οποίο θα προορίζεται ειδικά για την **Πρωτοβουλία «Καινοτομία 2010» και την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη**.

Ομοίως, εξετάζονται με την Επιτροπή προτάσεις για διεύρυνση της υφιστάμενης συνεργασίας και στενότερη συμμετοχή της Τράπεζας στην προετοιμασία και την εφαρμογή της μελλοντικής πολιτικής για τη συνοχή:

Μέσο εγγυήσεων για τα ΔΕΔ μεταφορών: Η Επιτροπή πρότεινε πρόσφατα τη δημιουργία ενός Μέσου Εγγυήσεων για τα διευρωπαϊκά δίκτυα (ΔΕΔ) μεταφορών, το οποίο θα έχει σκοπό την υποστήριξη μεγάλων έργων μεταφορών, στην αμέσως μετά την κατασκευή τους φάση. Η Επιτροπή πρότεινε να ανατεθεί η διαχείριση αυτού του μέσου στην ΕΤΕπ.

Μηχανισμός JASPERS (Joint Assistance in Supporting Projects for European Regions): Η Επιτροπή και η Τράπεζα εξετάζουν το ενδεχόμενο σημαντικής διεύρυνσης του τρέχοντος πλαισίου συνεργασίας με τα Διαρθρωτικά Ταμεία, με καθορισμό ειδικών προτεραιοτήτων για τα νέα κράτη μέλη και τις υπό ένταξη χώρες κατά την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013. Σκοπός είναι, αφενός, να βοηθηθούν οι χώρες αυτές στη χρησιμοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής, μέσω της παροχής τεχνικής βοήθειας από την Τράπεζα κατά τις τέσσερις φάσεις που είναι ο προγραμματισμός, η προετοιμασία, η υλοποίηση και η παρακολούθηση των επενδύσεων, ώστε να εξασφαλιστεί η ποιότητα των επενδύσεων και η καλή υλοποίησή τους, και, αφετέρου, να ασκηθεί μόχλευση στους πόρους των Ταμείων μέσω συγχρηματοδοτήσεων. Επιπλέον, στο πλαίσιο του JASPERS προβλέπεται να προστεθεί μία πρωτοβουλία με την ονομασία "Πρόσβαση σε Χρηματοδοτήσεις", που θα περιλαμβάνει, αφενός, ένα μηχανισμό μικροπιστώσεων σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, και, αφετέρου, την παροχή ειδικής βοήθειας για τη συγκρότηση χρηματοδοτικών σχημάτων (χρηματοοικονομική μηχανική) στις ενισχυόμενες περιοχές (κυρίως για ταμεία επενδύσεων και εγγυοδοτικά σχήματα).

4.2 Συνεργίες με άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Η Τράπεζα, έχοντας πάντοτε ως μέλημα τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας των παρεμβάσεών της, έχει αναπτύξει με τα χρόνια στενή θεσμική και επιχειρησιακή συνεργασία με τα άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στα οποία πλειοψηφικοί μέτοχοι είναι η ΕΕ και/ή κράτη μέλη – ήτοι, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ), τη Σκανδιναβική Τράπεζα Επενδύσεων (ΝΙΒ) και την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB).

Η συνεργασία αυτή είναι επισημοποιημένη σε θεσμικό επίπεδο – π.χ., στην περίπτωση της ΕΤΑΑ, μέσω της συμμετοχής της ΕΤΕπ στο κεφάλαιο της τράπεζας αυτής και της υπογραφής μνημονίου συνεργασίας μεταξύ των δύο ιδρυμάτων. Οι τακτικές επαφές σε επίπεδο ανώτατης διοίκησης έχουν μεταφραστεί με επιτυχία σε συγκεκριμένα, πολυετή συνεργασία σε επιχειρησιακό επίπεδο, στις πρώην υπό ένταξη χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης και, σήμερα, κυρίως στα Δυτικά Βαλκάνια και στη Ρωσία. Η συνεργασία μπορεί παραδείγματος χάρη να αφορά την από κοινού αξιολόγηση και τη

συγχρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων, με βάση την τεχνογνωσία, τους οικονομικούς πόρους και τους στρατηγικούς στόχους καθενός από τους οργανισμούς.

5. Οικονομικά μέσα για την αύξηση της προστιθέμενης αξίας

Η πλήρης εφαρμογή της προσέγγισης που περιγράφεται ανωτέρω, για την αύξηση της προστιθέμενης αξίας στο εσωτερικό της ΕΕ και στις υπό ένταξη χώρες, θα οδηγήσει συν τω χρόνω σε συναλλαγές μικρότερου μεγέθους, πιο σύνθετες και με υψηλότερο κίνδυνο.

Όπως συνάγεται από την Έκθεση σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων, που έχει υποβληθεί χωριστά, η Τράπεζα διαθέτει υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια σε σχέση με τις ελάχιστες εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις που θέτει η Βασιλεία II. **Συνεπώς η Τράπεζα, χάρη στην εύρωστη οικονομική της κατάσταση, μπορεί να μεταβάλει σταδιακά το διάγραμμα των κινδύνων της, χωρίς να τεθεί σε κίνδυνο η πιστοληπτική της βαθμολόγηση "AAA".** Αυτή η οικονομική κατάσταση υποστηρίζεται, αφενός από την κεφαλαιακή βάση της Τράπεζας (η οποία ενισχύεται περαιτέρω χάρη στην υποστήριξη που προσφέρουν οι μέτοχοί της διαμέσου του απαιτητού κεφαλαίου) και, αφετέρου, από το καθαρό πλεόνασμα που παράγει η ΕΤΕπ, και το οποίο **θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση των υφιστάμενων ειδικών αποθεματικών ή για τη δημιουργία νέων** (όπως αυτά που έχουν δημιουργηθεί για τις πράξεις με επιχειρηματικά κεφάλαια ή για το Μηχανισμό Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης) ή για **άλλες ειδικές πρωτοβουλίες** συνάδουσες προς την αποστολή και τις βασικές προτεραιότητες της Τράπεζας. Επιπλέον, η Τράπεζα διαθέτει ισχυρές δομές αξιολόγησης και διαχείρισης των κινδύνων καθώς και ένα χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων υψηλής ποιότητας. Τα τελευταία χρόνια, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων της ΕΤΕπ έχει βελτιωθεί ακόμη περισσότερο, δεδομένου ότι οι πιστώσεις με τους χαμηλότερους κινδύνους (βαθμολογούμενες Α έως Γ στο εσωτερικό σύστημα διαβάθμισης των δανείων) αντιπροσωπεύουν το 96% του χαρτοφυλακίου – ενώ το ισχύον ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό είναι 90% –, γεγονός που αφήνει μεγάλα περιθώρια για απορρόφηση πράξεων με υψηλότερο κίνδυνο.

ΙΙ – Χώρες εταίροι

1. Η ΕΤΕπ ως τράπεζα ανάπτυξης: κίνδυνοι και προκλήσεις

Ο ρόλος της Τράπεζας εξετάστηκε στο ευρύτερο πλαίσιο της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της συνολικής αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ, και υπό το φως του διαλόγου που διεξάγεται επί του παρόντος σχετικά με την επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας. Είναι σαφές ότι τα "νέα σύνορα" για την ΕΤΕπ βρίσκονται εκτός ΕΕ: αυτό είναι τώρα το έδαφος, στο οποίο η Τράπεζα πρέπει να αποδείξει την αξία της ως αναπτυξιακού οργανισμού.

Η χορήγηση χρηματοδοτήσεων στις χώρες εταίρους δεν είναι κάτι νέο για την ΕΤΕπ: στη Μεσόγειο και στις χώρες ΑΚΕ αναπτύσσει δραστηριότητες εδώ και τέσσερις δεκαετίες. Ο όγκος των χρηματοδοτήσεων στις περιοχές αυτές είναι μικρός σε σύγκριση με τον όγκο των χρηματοδοτήσεων εντός ΕΕ, αλλά σημαντικός σε σύγκριση με το οικονομικό μέγεθος των αποδεκτών και με τις χρηματοδοτήσεις των περισσότερων άλλων διεθνών χρηματοδοτικών ιδρυμάτων. Είναι γεγονός ότι η ΕΤΕπ έχει εδραιώσει τη φήμη αξιόπιστου, θετικού και αποτελεσματικού χρηματοδοτικού οργανισμού, σε πολλά μέρη του κόσμου.

Παράλληλα, οι νέες και ενισχυμένες εντολές που ανατέθηκαν πρόσφατα στην Τράπεζα – ιδίως ο FEMIP και η Επενδυτική Διευκόλυνση της Κοτονού – έχουν ενισχύσει την προβολή της ως οργανισμού χρηματοδότησης της ανάπτυξης, αλλά έχουν επίσης αυξήσει τις προσδοκίες όσον αφορά τη συμβολή της στην επίτευξη των στόχων της αναπτυξιακής βοήθειας. Ως εκ τούτου, τόσο οι μέτοχοι της Τράπεζας όσο και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, ελέγχουν όλο και περισσότερο την αποτελεσματικότητα της συμβολής της στην επίτευξη των στόχων αυτών⁴. Αυτό αντικατοπτρίζει μία γενική τάση, που απορρέει, αφενός, από τις κριτικές που έχουν διατυπωθεί ως προς την αποτελεσματικότητα της αναπτυξιακής βοήθειας στο παρελθόν και, αφετέρου, από το γεγονός ότι οι δημοσιονομικοί περιορισμοί γίνονται αυστηρότεροι, ενώ για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας απαιτούνται αυξημένοι πόροι και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

Σε ποιο βαθμό είναι η Τράπεζα σε θέση να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση; Οι δραστηριότητες αναπτυξιακής τραπεζικής είναι σαφώς διαφορετικής φύσης από τις κλασσικές δραστηριότητες της ΕΤΕπ στο εσωτερικό της ΕΕ. Στις περισσότερες από τις εκτός ΕΕ χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος στις οποίες δραστηριοποιείται η ΕΤΕπ, πολλά "συστήματα" και "θεσμικές ρυθμίσεις" που στον πολιτισμένο κόσμο αναμένεται να λειτουργούν ομαλά, είναι συχνά υπανάπτυκτα ή ανύπαρκτα. Για το λόγο αυτό, η προστιθέμενη αξία που προσφέρουν η ΕΤΕπ και άλλοι παρόμοιοι αναπτυξιακοί οργανισμοί στις επενδύσεις που χρηματοδοτούν, δεν αφορά μόνο το κόστος χρηματοδότησης, αλλά και πολύ συχνά την πρόσβαση στον κατάλληλο συνδυασμό χρηματοδοτικών μέσων. Σε πολλές επενδύσεις του δημόσιου τομέα, ιδίως στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, εμπλέκονται εξωτερικοί παράγοντες, που δικαιολογούν την παροχή επιδότησης και, συνεπώς, απαιτούν ένα σκέλος δωρεάν βοήθειας. Εξίσου μεγάλη σημασία έχουν, συνήθως, η θεσμική υποστήριξη (π.χ. μέσω της επίσημης παροχής τεχνικής βοήθειας ή ανεπίσημων ανταλλαγών με την ομάδα του έργου) και οι μεταρρυθμίσεις σε επίπεδο γενικής πολιτικής (π.χ. τροποποιήσεις του κανονιστικού πλαισίου, αυξήσεις τελών κ.λπ.). Δεν είναι δυνατόν να υπάρξει αναπτυξιακή χρηματοδότηση χωρίς κάποια μορφή δωρεάν βοήθειας, έστω και αν τα δάνεια ενεργούν ως ισχυρός πολλαπλασιαστής των δημοσιονομικών πόρων.

Αν και η ΕΤΕπ έχει επίγνωση των υποχρεώσεών της, ως ενός από τους χρηματοδοτικούς βραχίονες της ΕΕ για την πολιτική της χορήγησης αναπτυξιακής βοήθειας που εφαρμόζει η τελευταία, και μολονότι έχει αποκτήσει σημαντικές γνώσεις στον τομέα αυτό, η πρακτική της επηρεάζεται από την κεφαλαιακή δομή της και την κουλτούρα των παραδοσιακών δραστηριοτήτων της στο εσωτερικό της ΕΕ και στις υπό ένταξη χώρες. Για το λόγο αυτό,

⁴ Η Επιτροπή Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προετοιμάζει έκθεση σχετικά με τον αναπτυξιακό αντίκτυπο των χρηματοδοτήσεων της ΕΤΕπ.

υπάρχει αναπόφευκτα η τάση να αξιολογούνται – και να παρουσιάζονται – τα αποτελέσματα κυρίως σε όρους όγκου δανείων, παρά σε όρους αποτελεσματικότητας των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων όσον αφορά την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων. Επιπλέον, η ικανότητα της Τράπεζας να αναλαμβάνει κινδύνους περιορίζεται από το καταστατικό της και την κεφαλαιακή δομή της: αν και ήδη αναπτύσσει, σε κάποιο βαθμό, τις διάφορες πτυχές της αναπτυξιακής τραπεζικής που αναφέρονται εδώ, η πρακτική της αυτή παραμένει περιορισμένη και η ΕΤΕπ δεν είναι σε θέση να λειτουργήσει πλήρως ως αναπτυξιακή τράπεζα.

Ως συνέπεια, η Τράπεζα δέχεται κριτική για τη διστακτικότητα της να αναλάβει κινδύνους, για το σχετικά περιορισμένο πεδίο των δραστηριοτήτων της, που εστιάζονται στη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων, για το γεγονός ότι δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τις θεσμικές και πολιτικές διαστάσεις κ.λπ. Μερικές φορές, θεωρείται ότι δεν είναι επαρκώς ευθυγραμμισμένη με τους στόχους της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ.

Γενικότερα, υπάρχει κίνδυνος να χαθεί μια ευκαιρία ενσωμάτωσης με συνεκτικό τρόπο, στις δραστηριότητες της Τράπεζας, ενός σημαντικού τμήματος της κοινοτικής βοήθειας. Αν και το Συμβούλιο, η Επιτροπή και οι διμερείς οργανισμοί έχουν σαφώς τον ηγετικό ρόλο, όσον αφορά τα θέματα γενικής πολιτικής και την παροχή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων, υπάρχει ευρύ πεδίο για τη χορήγηση αναπτυξιακών ενισχύσεων υπό μορφή δανείων, ιδίως στις χώρες μεσαίου εισοδήματος, αλλά και στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, για την υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα ή αυτόνομων, προσοδοφόρων δημόσιων οργανισμών. Η ΕΤΕπ, η οποία είναι ο σημαντικότερος ευρωπαϊός χρηματοδότης στη βόρεια Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την υποσαχάρια Αφρική, μπορεί να συμβάλει σημαντικά, σε συνεργασία με τη ΓΔ AIDCO της Επιτροπής, με οργανισμούς των κρατών μελών και με άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στην ενίσχυση, επέκταση και καλύτερη προσαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων που υποστηρίζουν την αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ.

2. Επιλογές για το μέλλον

Η επιδίωξη αυξημένης συμβολής στους αναπτυξιακούς στόχους της ΕΕ θα έχει συνέπειες για την Τράπεζα. Η νέα αυτή προσέγγιση ενδέχεται να απαιτήσει αλλαγές στη φύση και στο περιεχόμενο των εντολών που της ανατίθενται, στον τρόπο δράσης της και στη δομή και οργάνωση των αρμόδιων υπηρεσιών της.

2.1 Φύση και περιεχόμενο των εντολών

Η ΕΤΕπ έχει μέχρι στιγμής περιοριστεί, όχι μόνο από τη βασική της κουλτούρα, αλλά επίσης από το σύστημα των "εντολών". Αντί η Τράπεζα να είναι σε θέση να αναπτύξει τη δική της προσέγγιση και στρατηγική, με βάση μία αποστολή καθορισμένη σε γενικές γραμμές (π.χ. συμβολή στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη μέσω της χορήγησης δανείων και άλλων μορφών υποστήριξης), της έχουν ανατεθεί, στο πέρασμα του χρόνου, διάφορες εντολές, διαρκώς αυξανόμενες σε αριθμό, καθεμία από τις οποίες είχε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, που αντανάκλασαν περισσότερο ειδικές συνθήκες και πολιτικές συμφωνίες, παρά ορθολογικό σχεδιασμό.

Η ανάπτυξη μίας περισσότερο συνεκτικής προσέγγισης θα ενίσχυε την αποτελεσματικότητα της Τράπεζας ως αναπτυξιακού οργανισμού. Εν τω μεταξύ, πρέπει να μελετηθούν συγκεκριμένες αναπροσαρμογές σε καθεμία από τις εντολές, για να καταστεί δυνατή η επίτευξη των στόχων της ΕΕ όσον αφορά την αναπτυξιακή της πολιτική και την πολιτική εξωτερικών σχέσεών της.

- Δυτικά Βαλκάνια

Οι δραστηριότητες της ΕΤΕπ θα εξακολουθήσουν να αυξάνονται και θα παραμείνουν εστιασμένες στο χώρο των βασικών υποδομών (ενέργεια και μεταφορές), όπου οι ανάγκες για επενδύσεις παραμένουν σημαντικές⁵. Καθώς οι χώρες αυτές έρχονται πλησιέστερα

⁵ Το νεοσύστατο καταπιστευματικό ταμείο που δημιουργήθηκε με την υποστήριξη της ιταλικής κυβέρνησης, θα αποτελέσει χρήσιμο μέσο για τη χρηματοδότηση τεχνικής βοήθειας και μελετών.

στην ΕΕ, το πεδίο δραστηριότητας της ΕΤΕπ είναι πιθανόν να διευρυνθεί⁶, σε συνεργασία με την Επιτροπή, άλλους χρηματοδότες από την ΕΕ, και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

- Γειτονικές χώρες

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται όλες οι χώρες τις οποίες θα καλύπτει η νέα Πολιτική Γειτονίας της Επιτροπής. Η εντολή χορήγησης χρηματοδοτήσεων από την ΕΤΕπ στις **μεσογειακές χώρες εταίρους** έχει εξελιχθεί σημαντικά, μετά τις αποφάσεις του Συμβουλίου του 2002 (δημιουργία του Μηχανισμού Ευρωμεσογειακών Επενδύσεων και Εταιρικής Σχέσης – FEMIP) και του 2003 (ενίσχυση του FEMIP). Η ΕΤΕπ, η οποία είναι ο σημαντικότερος ευρωπαϊός χρηματοδότης στην περιοχή της Μεσογείου, έχει αρχίσει να συμβάλει σημαντικά, σε συνεργασία με τη ΓΔ AIDCO της Επιτροπής, οργανισμούς των κρατών μελών και άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στην ενίσχυση, επέκταση και καλύτερη προσαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων που στηρίζουν την αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ. Η υποστήριξη της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα (και της υποδομής που του είναι απαραίτητη) έχει καταστεί η προτεραιότητα του FEMIP. Εκτός από τα επιχειρηματικά κεφάλαια, που χρησιμοποιούνται από καιρό, έχουν δημιουργηθεί νέα εργαλεία⁷, για την ενίσχυση της ικανότητας της Τράπεζας να επιτύχει τους στόχους της. Στο μέλλον, η ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα θα παραμείνει πρωταρχική προτεραιότητα του FEMIP, αλλά θα εξακολουθήσει επίσης να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στα έργα περιφερειακής κλίμακας. Η χρηματοδοτική αυτή εντολή βασίζεται προφανώς στην υπόθεση ότι οι χώρες επιθυμούν να προβούν σε μεταρρυθμίσεις, για να βελτιώσουν το περιβάλλον λειτουργίας των επιχειρήσεων και να αυξήσουν την παραγωγικότητα. Έχουν δημιουργηθεί όργανα⁸, με σκοπό να διευκολυνθεί ο πολιτικός διάλογος και να ενθαρρυνθεί η ανάληψη πρωτοβουλιών από τις ίδιες τις χώρες για την προώθηση μεταρρυθμίσεων.

Η εκτέλεση της νέας χρηματοδοτικής εντολής για τη **Ρωσία, τη Λευκορωσία, τη Μολδαβία και την Ουκρανία** θα εκτυλιχθεί όπως έχει προγραμματιστεί, αλλά είναι ακόμη πολύ νωρίς για να προβλεφθούν οι μελλοντικές τάσεις όσον αφορά τα ποσά, τους επιλέξιμους τομείς και τη γεωγραφική κάλυψη. Όλα αυτά θα εξαρτηθούν από τις πολιτικές εξελίξεις καθώς και από την εμπειρία που θα αποκτηθεί από την εκτέλεση της εντολής τα ερχόμενα χρόνια. Παράλληλα, η εφαρμογή ενιαίας πολιτικής γειτονίας μπορεί να αναμένεται ότι θα οδηγήσει σε μία εξέλιξη παρόμοια με αυτή του FEMIP, αλλά λαμβάνοντας υπόψη το ρόλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης στην περιοχή. Το Συμβούλιο συμπεριέλαβε επίσης στην πολιτική γειτονίας τις χώρες του Καυκάσου.

- Άλλες χώρες

Τα νέα στοιχεία της **Επενδυτικής Διευκόλυνσης της Κοτονού** έχουν ήδη συμφωνηθεί στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων ΑΚΕ-ΕΕ. Ωστόσο, εν αναμονή συμφωνίας σχετικά με τις μελλοντικές δημοσιονομικές προοπτικές, δεν έχει ακόμη αποφασιστεί επίσημα το δεύτερο κονδύλι που θα διατεθεί στη Διευκόλυνση. Δύο σημαντικές αλλαγές πραγματοποιήθηκαν, όσον αφορά τις επιδοτήσεις επιτοκίου: αφενός, θα χορηγούνται πλέον και για καταστάσεις μετά από καταστροφές και, αφετέρου, το ανώτατο όριο 3% δεν θα εφαρμόζεται στις επενδύσεις του δημόσιου τομέα, εάν απαιτείται υψηλότερη επιδότηση για να πληρωθούν οι όροι που έχει θέσει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Προβλέπονται επίσης μη επιστρεπτές ενισχύσεις για τεχνική βοήθεια, ακόμη και για τα επενδυτικά σχέδια που δεν είναι επιλέξιμα για επιδοτήσεις επιτοκίου.

Για τη **Δημοκρατία της Νότιας Αφρικής** υφίσταται χωριστή εντολή. Η χώρα αυτή είναι το "δυναμό" της νότιας Αφρικής και, λόγω της σημασίας της ως προτύπου δημοκρατίας και θεσμών, οι δραστηριότητες της ΕΤΕπ στο έδαφός της αποκτούν χαρακτήρα

⁶ Τοπική αυτοδιοίκηση, προστασία του περιβάλλοντος, υγεία και ανθρώπινο κεφάλαιο, και ιδιωτικός τομέας.

⁷ Ειδικά κονδύλια για τη χρηματοδότηση τεχνικής βοήθειας σε σχέση με συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια, το καταπιστευματικό ταμείο του FEMIP για τεχνική βοήθεια στην προεπενδυτική φάση και για συμμετοχές, και το Ειδικό Κονδύλι FEMIP για πράξεις με υψηλότερο βαθμό κινδύνου.

⁸ Εξαμηνιαίες συσκέψεις εμπειρογνομώνων και ετήσιες υπουργικές διασκέψεις, στις οποίες αντιπροσωπεύονται η ΕΕ και οι χώρες εταίροι.

υποδείγματος. Θα ήταν ίσως σκόπιμο να δημιουργηθεί ένας ειδικός μηχανισμός επιχειρηματικών κεφαλαίων, ο οποίος θα διευρύνει το φάσμα των προσφερόμενων προϊόντων – π.χ. με συμμετοχές, ενδιάμεσες (mezzanine) χρηματοδοτήσεις και εγγυήσεις – και θα επιτρέψει την υποστήριξη επενδύσεων μικρότερης κλίμακας και με υψηλότερους κινδύνους. Ο μηχανισμός αυτός θα μπορούσε να λειτουργεί ως ανακυκλούμενο κεφάλαιο, όπως η Επενδυτική Διευκόλυνση της Κοτονού.

Η τρέχουσα εντολή **ΑΛΑ** (Ασία και Λατινική Αμερική) αφορά ειδικά τις επενδύσεις αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Λόγω των στενών κριτηρίων επιλογής που εφαρμόζονται βάσει του στόχου αυτού, η Τράπεζα καταλήγει να χρηματοδοτεί κυρίως επενδύσεις που πραγματοποιούνται από μεγάλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Ωστόσο, για τις χώρες ΑΛΑ χαμηλού εισοδήματος θα μπορούσε να υιοθετηθεί μία πιο αναπτυξιακή προσέγγιση. Τα κριτήρια επιλογής θα μπορούσαν επίσης να διευρυνθούν, ώστε να συμπεριλάβουν τις περιβαλλοντικές επενδύσεις (ιδίως όσες έχουν ως στόχο τον περιορισμό των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου) ή τις επενδύσεις που προάγουν την περιφερειακή ολοκλήρωση ή άλλες προτεραιότητες της ΕΕ.

Οριζόντια θέματα

Στο πλαίσιο των εντολών που έχουν ανατεθεί στην ΕΤΕπ για χρηματοδοτήσεις εκτός ΕΕ, η πρόσβαση σε πόρους από τους προϋπολογισμούς της ΕΕ ή των κρατών μελών, είτε για τη χορήγηση δωρεάν εγγυήσεων ή για άλλες μορφές μη επιστρεπτέων ενισχύσεων ή για τεχνική βοήθεια, αποτελεί το "δωρεάν" στοιχείο, που επιτρέπει την παροχή του κατάλληλου συνδυασμού μέσων χρηματοδότησης της ανάπτυξης, ιδιαίτερα στις φτωχότερες χώρες. Όσο περισσότερο θα καλείται η ΕΤΕπ να λειτουργεί ως αναπτυξιακή τράπεζα στις χώρες αυτές, τόσο περισσότερους τέτοιους πόρους δωρεάν βοήθειας θα χρειάζεται, είτε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης ή από την AIDCO ή από άλλες πηγές.

- Προθυμία ανάληψης κινδύνων και προσφυγή σε εγγυήσεις των κρατών μελών ή της ΕΕ

Τα καταστατικό και η χρηματοοικονομική δομή της Τράπεζας έχουν σχεδιαστεί κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των δραστηριοτήτων εντός ΕΕ και, εκτός εάν τα τρέχοντα κριτήριά της όσον αφορά τη διάθεση κεφαλαίου και τη διαχείριση κινδύνων αναπροσαρμοστούν, η Τράπεζα δεν θα είναι σε θέση να διατηρήσει το τρέχον ύψος των χρηματοδοτήσεών της στις χώρες εταίρους, χωρίς την υποστήριξη εγγυήσεων. Έως ένα σημείο, είναι δυνατόν να δημιουργηθούν αποθεματικά που θα επιτρέψουν στην Τράπεζα να αναλάβει περισσότερους κινδύνους από τους σήμερα επιτρεπόμενους. Πράγματι, μηχανισμοί όπως ο Μηχανισμός Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης, για το εσωτερικό της ΕΕ, και το Ειδικό Κονδύλι FEMIP (ESF), για τις χώρες του FEMIP, θα μπορούσαν να διευρυνθούν, εντός των ορίων των αποθεματικών που οι μέτοχοι της Τράπεζας θα ήταν διατεθειμένοι να δημιουργήσουν προς το σκοπό αυτό. Ωστόσο, στην υποθετική περίπτωση που μέρος των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας θα διετίθετο για τη διατήρηση του τρέχοντος ύψους εξωτερικών χρηματοδοτήσεών της, αυτό θα ερχόταν σε σύγκρουση με τους άλλους στόχους της πολιτικής της Τράπεζας. Πράγματι, μία κλασική δομή αναπτυξιακής τράπεζας βασίζεται σε συντελεστή μόχλευσης κεφαλαίου 1:1 (έναντι 2,5:1 που ισχύει στην ΕΤΕπ), σε ποσοστό καταβεβλημένου κεφαλαίου κυμαινόμενο μεταξύ 25% και 30% (έναντι 5% στην ΕΤΕπ) και σε περιοδική αναπλήρωση του κεφαλαίου (ενώ η ΕΤΕπ αυτοχρηματοδοτείται).

Αν και η Τράπεζα έχει αποδειχθεί ικανή να διεξάγει σχεδόν το ένα τέταρτο των κατόπιν εντολής δραστηριοτήτων της χρησιμοποιώντας το μηχανισμό καταμερισμού των κινδύνων, είναι προφανές ότι, με ελάχιστες εξαιρέσεις – όπως π.χ. οι δραστηριότητες στο πλαίσιο του FEMIP – η λύση αυτή δεν μπορεί να εφαρμοστεί, παρά μόνον όταν οι φορείς που πραγματοποιούν τις επενδύσεις είναι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Αυτό έχει ως συνέπεια ότι, στο πλαίσιο της τρέχουσας πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας, ο μηχανισμός καταμερισμού των κινδύνων δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα, ο οποίος δεν έχει πρόσβαση σε εγγυήσεις συμβατές με τις απαιτήσεις της ΕΤΕπ. Ως εκ τούτου, εκτός εάν η πιστωτική πολιτική γίνει πολύ πιο ελαστική, οποιαδήποτε

απόφαση για περαιτέρω μείωση της κάλυψης που παρέχει το Ταμείο Εγγυήσεων της ΕΕ⁹, ενδέχεται όχι μόνο να περιορίσει το συνολικό όγκο των χρηματοδοτήσεων, αλλά και να έχει αρνητικές συνέπειες για την υποστήριξη που παρέχει η ΕΤΕπ στις τοπικές ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Η υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα παραμένει η κύρια προτεραιότητα της Επενδυτικής Διευκόλυνσης της Κοτονού, αλλά καθίσταται όλο και πιο σαφές το γεγονός ότι οι αρχικές προσδοκίες, όσον αφορά την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, ήταν υπερβολικά αισιόδοξες σε σχέση με το επενδυτικό κλίμα που επικρατεί στις περισσότερες από τις χώρες ΑΚΕ. Βάσει της Συμφωνίας της Κοτονού, η Επενδυτική Διευκόλυνση (ΕΔ) πρέπει να επιδιώκει "να παραμείνει οικονομικά βιώσιμη" και να λειτουργεί "υπό εμπορικούς όρους". Μέχρι σήμερα, αυτό έχει ερμηνευθεί με πολύ συντηρητικό τρόπο, με αποτέλεσμα οι κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής έναντι των πιστωτικών κινδύνων που έχει καθοριστεί για την Επενδυτική Διευκόλυνση, να χαρακτηρίζονται από πνεύμα αποφυγής των κινδύνων. Αυτό έχει ως συνέπεια, ο όγκος και ο αναπτυξιακός αντίκτυπος των χρηματοδοτήσεων της Επενδυτικής Διευκόλυνσης να υπολείπονται των προσδοκιών. Η Τράπεζα προετοιμάζει μία επανεξέταση των κατευθυντήριων γραμμών της πολιτικής έναντι των πιστωτικών κινδύνων για την ΕΔ – όπως είχε συμφωνηθεί κατά τον αρχικό καθορισμό τους. Η ανάλυση αυτή θα υποβληθεί στην Επιτροπή της ΕΔ και στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας εφέτος το καλοκαίρι. Η αύξηση της προθυμίας για ανάληψη κινδύνων στο πλαίσιο της ΕΔ (όπως στις δραστηριότητες της Τράπεζας στο εσωτερικό της ΕΕ) θα επιβάλει μία πιο ευέλικτη προσέγγιση του στόχου της Συμφωνίας της Κοτονού για διατήρηση της οικονομικής βιωσιμότητας της ΕΔ, που μέχρι στιγμής έχει ερμηνευθεί ως ανάγκη διατήρησης της πραγματικής αξίας των κεφαλαίων και θεωρείται ότι έχει προτεραιότητα ως προς τον στόχο της συμβολής της ΕΔ στην ανάπτυξη.

- Μόχλευση των δανείων με μη επιστρεπτές ενισχύσεις, παροχή ευνοϊκών όρων και τεχνική βοήθεια

Τα τελευταία χρόνια, έχει καταστεί σαφές ότι είναι σημαντικό να συνδυάζονται τα δάνεια με μη επιστρεπτές ενισχύσεις. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η πρωτοβουλία της ΕΕ για το νερό και ο συνδυασμός δανείων του Μηχανισμού Διαρθρωμένης Χρηματοδότησης με μη επιστρεπτές ενισχύσεις της IDA (International Development Association). Αν και είναι προφανές ότι, τόσο οι επιδοτήσεις όσο και ο τρόπος χορήγησής τους πρέπει να αιτιολογούνται κατά περίπτωση, για ορισμένα έργα θα εξακολουθήσει να είναι απαραίτητη η παροχή ευνοϊκών όρων, κυρίως – αλλά όχι μόνο – στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Υποψήφια για επιδοτήσεις είναι τα έργα του δημόσιου τομέα ή συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, κυρίως στο χώρο των βασικών υποδομών, λόγω εξωτερικών επιπτώσεων (externalities) που οι ιδιώτες επενδυτές δεν μπορούν να "εσωτερικεύσουν" χωρίς κάποια μορφή οικονομικής υποστήριξης. Η παροχή ευνοϊκών όρων μπορεί επίσης να είναι απαραίτητη για τη διατήρηση του δημόσιου χρέους σε αποδεκτά επίπεδα.

Οι μη επιστρεπτές ενισχύσεις μπορούν επίσης να αποτελέσουν ισχυρό μοχλό, όταν χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη της προετοιμασίας επενδυτικών σχεδίων (μέσω μελετών), για τη βελτίωση του σχεδιασμού, της υλοποίησης ή της εκμετάλλευσης επενδύσεων (μέσω τεχνικής βοήθειας στο επίπεδο της εκάστοτε επένδυσης) ή για τη βελτίωση του (συχνά καθοριστικού) θεσμικού πλαισίου (μέσω της ενίσχυσης της θεσμικής ικανότητας και της παροχής τεχνικής βοήθειας στην προεπενδυτική φάση). Η χρήση τέτοιου είδους πόρων είναι ήδη σημαντικά ανεπτυγμένη στο πλαίσιο του FEMIP. Θα πρέπει να συνεχιστεί και να επεκταθεί και σε άλλες χρηματοδοτικές εντολές.

Για το δεύτερο Χρηματοδοτικό πρωτόκολλο της Συμφωνίας της Κοτονού, η Επιτροπή πρότεινε να διατεθούν στην ΕΔ επιπρόσθετοι πόροι ύψους 1,1 δισεκατ. ευρώ, καθώς και ένα ποσό 400 εκατομ. ευρώ για τη χορήγηση επιδοτήσεων. Η ΕΤΕπ θεωρεί ότι αυτό το μέγεθος του χαριστικού στοιχείου είναι το ελάχιστο απαιτούμενο για να επιτρέψει τη χρηματοδότηση επενδύσεων του δημόσιου τομέα σε φτωχές χώρες, οι οποίες υπόκεινται στα κριτήρια της Πρωτοβουλίας για τις Υπερχρεωμένες Φτωχές Χώρες ή σε περιορισμούς δανεισμού που τους έχουν τεθεί από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ή άλλους χορηγούς.

⁹ ή για αύξηση του ποσοστού των χρηματοδοτήσεων που διαρθρώνονται με βάση το μηχανισμό καταμερισμού των κινδύνων – περίπτωση ισοδύναμη με την προηγούμενη.

2.2 Modus operandi στις χώρες εταίρους

Εάν η ΕΤΕπ θελήσει να αναπτύξει περαιτέρω το ρόλο της ως αναπτυξιακής τράπεζας εκτός ΕΕ, θα πρέπει να προσαρμόσει ανάλογα και την προσέγγισή της. Μία προφανής λύση θα ήταν να αξιοποιηθεί ακόμη περισσότερο το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που διαθέτει η ΕΤΕπ ως οργανισμός χρηματοδότησης επενδύσεων: η Τράπεζα θα έδιδε μεγαλύτερη προσοχή στον αναπτυξιακό αντίκτυπο των επενδύσεων που χρηματοδοτεί¹⁰, γεγονός που με τη σειρά του θα απαιτούσε ενίσχυση της δράσης της στην προεπενδυτική φάση (στρατηγικές παρέμβασης κατά χώρα και τομέα), στο επίπεδο κάθε επιμέρους επενδυτικού σχεδίου (καθορισμός, προετοιμασία, τεχνική βοήθεια) και στη φάση κατάντη των επενδυτικών σχεδίων (παρακολούθηση, αξιολόγηση επιπτώσεων). Ο απώτερος στόχος θα ήταν να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η ποιότητα των επενδυτικών σχεδίων και να αυξηθούν οι πιθανότητες επιτυχίας τους.

Αυτή η προσέγγιση συνιστά εξέλιξη, μάλλον, παρά ριζική αλλαγή σε σχέση με την τρέχουσα πρακτική: η Τράπεζα δεν θα επιδίωκε να πραγματοποιήσει στροφή και να προσανατολιστεί προς το διάλογο για μεταρρυθμίσεις και προς τις χρηματοδοτήσεις για διαρθρωτικές προσαρμογές, όπως πράττουν, π.χ., οι οργανισμοί του Bretton Woods. Ωστόσο, απαιτεί μία πιο στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά τον εντοπισμό των επενδυτικών σχεδίων και στροφή από την τρέχουσα πρακτική, που βασίζεται στη ζήτηση, σε μία πρακτική που θα βασίζεται σε πολιτικές παρέμβασης ανά χώρα και ανά τομέα¹¹. Αυτό με τη σειρά του θα απαιτήσει στενότερη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με την Επιτροπή και με τα άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που διαθέτουν σχετική εμπειρία, και ιδίως την Παγκόσμια Τράπεζα και άλλες πολυμερείς τράπεζες ανάπτυξης. Εξυπακούεται ότι η Τράπεζα, αν και θα λαμβάνει υπόψη τις δεσμεύσεις για τομεακές μεταρρυθμίσεις που έχουν αναλάβει οι χώρες εταίροι έναντι άλλων διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, θα διατηρήσει ευελιξία στον καθορισμό των δικών της όρων παρέμβασης.

2.3 Διαρθρωτικές και οργανωτικές αλλαγές

Δεδομένου ότι οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης διαφέρουν ουσιαστικά από τις χρηματοδοτήσεις της στο εσωτερικό της ΕΕ και ακολουθούν άλλο *modus operandi*, πώς θα έπρεπε να οργανωθεί η Τράπεζα για να αντιμετωπίσει την πρόκληση αυτή; Το ερώτημα έχει ήδη τεθεί ανοιχτά, όπως μαρτυρά η απόφαση του Συμβουλίου να επανεξετάσει το Δεκέμβριο 2006 τις μελλοντικές προοπτικές του FEMIP και την ενδεχόμενη δημιουργία μίας κατά πλειοψηφία θυγατρικής της ΕΤΕπ ειδικά για τις μεσογειακές χώρες εταίρους, ή επίσης όπως μαρτυρά η επιστολή που απέστειλε πρόσφατα ο αρμόδιος για θέματα ανάπτυξης Επίτροπος στον Πρόεδρο της ΕΤΕπ, σχετικά με τον απολογισμό της μέχρι σήμερα εφαρμογής της Επενδυτικής Διευκόλυνσης. Οι διάφορες δυνατότητες που κατά πάσα πιθανότητα θα συζητηθούν στο πλαίσιο της ανανέωσης των χρηματοδοτικών εντολών, παρουσιάζονται συνοπτικά κατωτέρω.

Μία δυνατότητα είναι να εξακολουθήσουν οι δραστηριότητες αυτές να διεξάγονται στους κόλπους της ΕΤΕπ, αλλά να αξιοποιηθούν οι υφιστάμενες θεσμικές ρυθμίσεις για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητά τους.

Μία άλλη εναλλακτική λύση θα μπορούσε να είναι η δημιουργία μίας ή περισσότερων θυγατρικών της ΕΤΕπ (για όλες τις χώρες εταίρους ή μόνο για τους μεσογειακούς εταίρους)¹², με δυνητική συμμετοχή της Επιτροπής, των ενδιαφερόμενων κρατών μελών,

¹⁰ Στην περίπτωση της Επενδυτικής Διευκόλυνσης της Κοτονού, πρόσφατα θεσπίστηκε ένα πιλοτικό Πλαίσιο Εκτίμησης των Αναπτυξιακών Επιπτώσεων, ύστερα από διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την οικεία επιτροπή των κρατών μελών.

¹¹ Μία τέτοια προσέγγιση τέθηκε πρόσφατα σε εφαρμογή σε πολλές μεσογειακές χώρες, στο πλαίσιο του ενισχυμένου FEMIP, βάσει του μνημονίου συνεργασίας που έχει υπογράψει η ΕΤΕπ με την Επιτροπή και την Παγκόσμια Τράπεζα.

¹² Μία θυγατρική θα μπορούσε πιθανόν να δημιουργηθεί, τουλάχιστον σε πρώτη φάση, με βάση το μοντέλο της "εταιρείας διαχείρισης", που χρησιμοποιείται συχνά για τα ταμεία επενδύσεων: θα επρόκειτο για χωριστό νομικό πρόσωπο, με ένα μικρό ονομαστικό κεφάλαιο, που θα αναλάμβανε τη διαχείριση των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ εκτός ΕΕ. Τα πλεονεκτήματα σε σχέση με μία πλήρη θυγατρική θα ήταν το χαμηλότερο κόστος και η ταχύτερη εκκίνηση. Η λύση αυτή θα είχε επίσης μεγαλύτερη προβολή και θα

διμερών οργανισμών παροχής αναπτυξιακών ενισχύσεων και/ή των οικείων χωρών εταίρων. Τα πλεονεκτήματα της λύσης αυτής θα ήταν: πολιτική προβολή, εστίαση στην ανάπτυξη και δημιουργία των κατάλληλων δομών διαχείρισης και διακυβέρνησης προς το σκοπό αυτό. Τα μειονεκτήματα θα ήταν αυξημένο κόστος κεφαλαίου – ιδίως στην περίπτωση των περισσότερων της μίας θυγατρικών – και μακρές περίοδοι εκκίνησης.

Μία πιο τολμηρή αλλαγή θα ήταν να συγκεντρωθεί σε μία νέα, κοινή επιχείρηση (joint venture), η διαχείριση των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συναφών δραστηριοτήτων που αναπτύσσει η ΓΔ AIDCO με δημοσιονομικούς πόρους. Η λύση αυτή θα προσέφερε ορισμένα από τα πλεονεκτήματα μίας θυγατρικής, αλλά σε ενισχυμένη μορφή, και θα διασφάλιζε επίσης συντονισμό, συνοχή και συνέπεια, γεγονός που θα είχε στην πράξη ισχυρό αντίκτυπο στη συνολική αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών χρηματοδοτήσεων της ΕΕ. Όσον αφορά τα μειονεκτήματα, η λύση αυτή είναι ακόμη πιο πολύπλοκη και απαιτεί περισσότερο χρόνο για να τεθεί σε εφαρμογή.

διασφάλιζε αυξημένη ανεξαρτησία προϋπολογισμού και διακυβέρνησης σε σύγκριση με την παρούσα κατάσταση, αλλά όχι τόσο όσο μία πλήρης θυγατρική.

ΙΙΙ – Στρατηγική άντλησης πόρων

Οι πυλώνες της στρατηγικής άντλησης πόρων που εφαρμόζει η Τράπεζα, είναι η ελαχιστοποίηση του κόστους δανεισμού της σε διαρκή βάση και η ενίσχυση της ρευστότητας και της διαφάνειας στην αγορά. Προτείνεται να διατηρηθεί αυτός ο στρατηγικός προσανατολισμός.

Χάρη στη στρατηγική αυτή, η ΕΤΕπ έχει ενισχύσει περαιτέρω τη θέση της ως κορυφαίου μη κρατικού εκδότη χρεογράφων αναφοράς, με βαθμό πιστοληπτικής ικανότητας «AAA», γεγονός που της επιτρέπει να χορηγεί δάνεια με τους καλύτερους δυνατούς όρους και να εξακολουθεί έτσι να προάγει τις πολιτικές της ΕΕ. Η Τράπεζα θα συνεχίσει προς αυτή την κατεύθυνση, αξιοποιώντας τις συνεργίες που δημιουργούνται από την εφαρμογή μίας πολιτικής συντονισμένης έκδοσης χρεογράφων αναφοράς και στοχοθετημένων τίτλων, ήτοι: εκδίδοντας μεγάλα και υψηλής ρευστότητα ομολογιακά δάνεια αναφοράς σε ευρώ, δολάρια ΗΠΑ και λίρες στερλίνες, διατηρώντας την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις μεταβολές της συμπεριφοράς των επενδυτών και στη διαφοροποίηση των νομισμάτων, εντείνοντας τις προσπάθειές της για να συμβάλει στην ανάπτυξη τοπικών κεφαλαιαγορών σε αναδυόμενες οικονομίες (και ιδίως στις χώρες που επιδιώκουν να ενταχθούν στην ΕΕ, και σε επιλεγμένες χώρες του FEMIP), και προσφέροντας εξατομικευμένα προϊόντα προσαρμοσμένα σε ειδικές ανάγκες των επενδυτών, σε όλα τα διαθέσιμα νομίσματα και δομές. Η στρατηγική αυτή πρέπει να εφαρμόζεται λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν στις διεθνείς κεφαλαιαγορές.

Με ετήσιο ύψος αντλούμενων πόρων της τάξης των 50 δισεκατ. ευρώ – το οποίο αναμένεται να παραμείνει σχετικά σταθερό τα επρχόμενα χρόνια – η Τράπεζα είναι ένας από τους κυριότερους διεθνείς εκδότες τίτλων σταθερής απόδοσης παγκοσμίως (εξαιρουμένων των κρατικών και των λοιπών εκδοτών που εφαρμόζουν μεγάλα προγράμματα εκδόσεων σε εθνικό επίπεδο).

Τα τρία κύρια νομίσματα – ευρώ, δολάριο ΗΠΑ και λίρα στερλίνα – αντιπροσωπεύουν περίπου το 85-90% του συνολικού ετήσιου ύψους δανεισμού της Τράπεζας, και αυτή η αναλογία μάλλον θα διατηρηθεί. Οι αγορές τίτλων σταθερής απόδοσης έχουν πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά σε καθένα από αυτά τα νομίσματα, και η Τράπεζα διαρθρώνει τις δανειοληπτικές της πράξεις κατά τρόπο ώστε να αξιοποιεί στο μέγιστο την εμπειρία της, όσον αφορά τα νομίσματα και τις αγορές, προσαρμόζοντας προς το σκοπό αυτό τη στρατηγική της στη δυναμική της εκάστοτε αγοράς.

Όσον αφορά τα κύρια νομίσματα, η Τράπεζα προσαρμόζει τη νομισματική σύνθεση του δανειοληπτικού προγράμματός της στις εξελίξεις και στις συνθήκες της αγοράς. Τα τελευταία χρόνια, το ευρώ και το δολάριο ΗΠΑ αντιπροσώπευαν έκαστο περίπου το 35% του ετήσιου δανεισμού και η λίρα στερλίνα κατά προσέγγιση το 20%. Στο προβλέψιμο μέλλον, η αγορά τίτλων αναφοράς σε ευρώ αναμένεται ότι θα εξακολουθήσει να προσφέρει μεγάλη ευελιξία σε όρους όγκου, αν και η τιμή θα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα.

Η παροτρυντική επίδραση που ασκούν οι εκδόσεις ομολόγων αναφοράς και οι συντονισμένες προσπάθειες για μεγιστοποίηση της χρήσης εναλλακτικών τρόπων άντλησης πόρων, μέσω προϊόντων με σύνθετη διάρθρωση, έχουν αποδώσει πολύ θετικά αποτελέσματα, διότι έχουν επιτρέψει την επίτευξη ελκυστικών όρων δανεισμού, τη διεύρυνση του φάσματος των προσφερόμενων προϊόντων και την κάλυψη των αναγκών των επενδυτών με εξατομικευμένα προϊόντα. Ύστερα από ένα δειλό ξεκίνημα, τα διαρθρωμένα προϊόντα εξελίχθηκαν την τελευταία πενταετία σε βαθμό που σήμερα αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 20% του ετήσιου δανεισμού. Στο μέλλον, αναμένεται ότι η αναλογία αυτή θα παραμείνει περίπου σε αυτό το επίπεδο, επιτρέποντας τη διατήρηση της επιθυμητής ισορροπίας μεταξύ, αφενός, της αξιοποίησης ελκυστικών ευκαιριών άντλησης πόρων και, αφετέρου, της συνετής διαχείρισης των κινδύνων, των επιχειρησιακών στόχων και της μέριμνας για προστασία της φήμης και της αξιοπιστίας.

Η Τράπεζα θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει την εξάπλωση της πρακτικής χορήγησης δανείων σε τοπικά νομίσματα, μέσω της άντλησης πόρων από τις αγορές των νέων κρατών μελών. Με τη δραστηριότητα αυτή έχει συμβάλει στην ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών στις εν λόγω περιοχές και, παράλληλα, έχει προωθήσει στην αγορά μερικά από τα μεγαλύτερα προγράμματα δανεισμού στα εγχώρια νομίσματα, εκτός από τα προγράμματα των κρατικών εκδοτών, γεγονός που της έχει επιτρέψει να καταστεί ο κυριότερος εξωτερικός χρηματοδότης στις χώρες αυτές.

IV – Αύξηση κεφαλαίου

1. Πότε θα χρειαστεί η Τράπεζα αύξηση κεφαλαίου;

Η Τράπεζα χρειάζεται αύξηση κεφαλαίου, όταν το συνολικό υπόλοιπο χορηγήσεων πλησιάζει στο 250% του αναληφθέντος κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το εν λόγω υπόλοιπο έφθανε το όριο αυτό, η ομαλή διεξαγωγή της χρηματοδοτικής δραστηριότητας της Τράπεζας θα διακοπτόταν. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η εξέλιξη των κύριων μεταβλητών που επηρεάζουν αυτή τη σχέση.

Πρόβλεψη όγκου χορηγήσεων, ανώτατου ορίου χορηγήσεων και περιθωρίου κινήσεων στο τέλος της χρήσης (σε δισεκατ. ευρώ)									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Ετήσιος όγκος χορηγήσεων									
Σενάριο κατά την αύξηση κεφαλαίου	41,8	44,5	47,4	50,4	53,6	57,1	60,8	65,4	
Πραγματικά αποτελέσματα και προβλέψεις ΕΠΤ	42,3	43,9	44,9	46,0	47,4	48,8	50,3	51,8	
<i>Διαφορά</i>	0,5	-0,7	-2,5	-4,3	-6,2	-8,3	-10,5	-13,6	
Υπόλοιπο χορηγήσεων (σε δισεκατ. ευρώ)									
Σενάριο κατά την αύξηση κεφαλαίου	272	295	322	348	377	407	435	468	
Πραγματικά αποτελέσματα και προβλέψεις ΕΠΤ	248	266	296	323	349	375	397	420	
<i>Διαφορά</i>	-24	-29	-26	-26	-28	-32	-38	-48	
Ανώτατο όριο χορηγήσεων (σε δισεκατ. ευρώ)									
Σενάριο κατά την αύξηση κεφαλαίου	375	390	390	390	390	390	390	390	
Συνθήκες προσχώρησης νέων κρατών μελών	375	409	409	409	412	412	412	412	
<i>Διαφορά</i>	0,0	19,3	19,3	19,3	22,1	22,1	22,1	22,1	
Περιθώριο κινήσεων (σε δισεκατ. ευρώ)									
Σενάριο κατά την αύξηση κεφαλαίου	103	95	68	42	13	-17	-45	-78	
Τρέχουσα κατάσταση	127	143	113	87	63	37	15	-8	

Στο πρώτο μέρος του πίνακα παρουσιάζεται η εξέλιξη των ετήσιων χρηματοδοτικών ροών και του υπολοίπου χορηγήσεων. Έως το 2004, οι πραγματοποιηθείσες χορηγήσεις παρέμειναν πολύ κοντά στα ποσά του σεναρίου που είχε χρησιμοποιηθεί κατά την αύξηση κεφαλαίου του 2003. Την τελευταία τετραετία, το συνολικό ύψος των χορηγήσεων που πραγματοποιήθηκαν ήταν χαμηλότερο, κατά σχεδόν 200 εκατομ. ευρώ, από τα μεγέθη αναφοράς που είχαν προβλεφθεί στο σενάριο της αύξησης κεφαλαίου. Αντίθετα, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Τράπεζας (ΕΠΤ), το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον περασμένο Δεκέμβριο, δεν παραμένει κοντά στις προβλέψεις, όπως συνέβη με τις πραγματικές χορηγήσεις την προηγούμενη τετραετία. Οι συνολικές υπογραφές δανείων κατά την περίοδο αυτή προβλέπεται να είναι χαμηλότερες κατά 13 δισεκατ. ευρώ από τις προβλέψεις του σεναρίου αύξησης του κεφαλαίου.

Στο δεύτερο τμήμα του πίνακα συγκρίνεται το υπόλοιπο χορηγήσεων που είχε προβλεφθεί κατά την αύξηση κεφαλαίου του 2003, με τα πραγματικά μεγέθη του 2004 και με τα ποσά που προβλέπονται για τα επόμενα χρόνια με βάση τους όγκους χρηματοδοτήσεων του ΕΠΤ. Αν και οι ετήσιες χρηματοδοτικές ροές αντιστοιχούν σε μεγάλο βαθμό προς τις ροές του σεναρίου αύξησης του κεφαλαίου, το υπόλοιπο χορηγήσεων στο τέλος του 2004 είναι κατά 29 δισεκατ. ευρώ χαμηλότερο από αυτό που προβλεπόταν κατά την αύξηση κεφαλαίου του 2003. Ο κύριος λόγος αυτής της διαφοράς είναι η ανατίμηση του ευρώ έναντι των περισσότερων άλλων νομισμάτων, και κυρίως του δολαρίου ΗΠΑ και της λίρας στερλίνας, από τα τέλη του 2000. Στο τέλος της προηγούμενης χρήσης, το συνολικό ύψος *εκταμιευμένων* δανείων ανερχόταν σε 224 δισεκατ. ευρώ (με τις ισοτιμίες που ίσχυαν στο τέλος του 2004). Το ύψος αυτό, εάν είχε αποτιμηθεί με τις ισοτιμίες που ίσχυαν στο τέλος του 2000, και οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για το σενάριο της αύξησης κεφαλαίου, θα ανερχόταν σε 245 δισεκατ. ευρώ, ήτοι θα υπερέβαινε κατά 21 δισεκατ. ευρώ τη σημερινή αποτίμηση. Προφανώς, καθώς τα εκταμιευμένα δάνεια αποπληρώνονται σταδιακά, η απόκλιση που εμφανίζεται, λόγω διαφορών των συναλλαγματικών ισοτιμιών, μεταξύ του σεναρίου της αύξησης κεφαλαίου και του πραγματικού υπολοίπου δανείων, μειώνεται με

το πέρασμα του χρόνου. Αλλά, επειδή το ΕΠΤ 2005-2007 προβλέπει ότι οι ετήσιες χρηματοδοτικές ροές θα είναι χαμηλότερες από αυτές που είχαν προβλεφθεί στο σενάριο της αύξησης κεφαλαίου του 2002, η διαφορά μεταξύ του αναμενόμενου όγκου δανείων και του όγκου που είχε προβλεφθεί στις προσομοιώσεις της αύξησης κεφαλαίου, διατηρείται. **Στο τέλος του 2007 (με ισοτιμίες τέλους 2004) το υπόλοιπο χορηγήσεων αναμένεται να ανέλθει σε 349 δισεκατ. ευρώ, ποσό κατά 28 δισεκατ. ευρώ χαμηλότερο από το προβλεπόμενο κατά την αύξηση του κεφαλαίου.** Με σταθερές ισοτιμίες, το υπόλοιπο χορηγήσεων αυξάνεται κατά ελαφρώς λιγότερο από 28 δισεκατ. ευρώ ετησίως. Συνεπώς, η ανατίμηση του ευρώ από τα τέλη του 2000 και ο μειωμένος όγκος χορηγήσεων που προβλέπεται στο ΕΠΤ 2005-2007, μπορεί να αναμένεται ότι θα παρατείνουν τη διάρκεια ζωής της αύξησης του κεφαλαίου, κατά περίπου ένα έτος.

Σύμφωνα με το ισχύον καταστατικό, το ανώτατο όριο για το υπόλοιπο χορηγήσεων ισούται με το 250% του αναληφθέντος κεφαλαίου. Η ημερομηνία της επόμενης αύξησης κεφαλαίου εξαρτάται επίσης από την εξέλιξη του αναληφθέντος κεφαλαίου. Στο τρίτο τμήμα του πίνακα συγκρίνεται το ισχύον ανώτατο όριο χορηγήσεων (250% του αναληφθέντος κεφαλαίου) με το μέγεθος που είχε προβλεφθεί κατά την αύξηση του κεφαλαίου. Τότε, είχε θεωρηθεί ότι με το πρώτο κύμα προσχωρήσεων νέων κρατών μελών το αναληφθέν κεφάλαιο θα αυξανόταν κατά 4% (ήτοι κατά 6 δισεκατ. ευρώ), διαμορφούμενο σε 156 δισεκατ. ευρώ, και ότι η επόμενη διεύρυνση δεν θα πραγματοποιηθεί πριν από το τέλος του 2007. Καταρχάς, το ποσό του αναληφθέντος κεφαλαίου που αντιστοιχεί στα νέα κράτη μέλη τα οποία προσχώρησαν στην ΕΕ την 1^η Μαΐου 2004, ανέρχεται σε 7,5 δισεκατ. ευρώ, ήτοι υπερβαίνει κατά 1,5 δισεκατ. ευρώ το ποσό που είχε αρχικά προβλεφθεί. Δεύτερον, από την ίδια ημερομηνία, η Ισπανία αύξησε τη συμμετοχή της στο αναληφθέν κεφάλαιο κατά 6,2 δισεκατ. ευρώ. Ως εκ τούτου, από την 1^η Μαΐου 2004, το αναληφθέν κεφάλαιο αυξήθηκε σε 163,7 δισεκατ. ευρώ, ποσό ανώτερο κατά 7,7 δισεκατ. ευρώ από εκείνο που είχε προβλεφθεί κατά την αύξηση κεφαλαίου. Με την εφαρμογή του συντελεστή μόχλευσης 2,5, αυτό το επιπλέον κεφάλαιο αυξάνει το ανώτατο όριο χορηγήσεων κατά 19 δισεκατ. ευρώ έναντι του βασικού σεναρίου. Τρίτον, οι επιπτώσεις που θα έχει η προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στο κεφάλαιο της Τράπεζας είναι πλέον γνωστές¹³. Οι δύο αυτές χώρες θα συμμετάσχουν στο κεφάλαιο κατά ποσό 1 142 εκατομ. ευρώ, όταν θα προσχωρήσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 2007 ή το 2008. Συνεπώς, **στο τέλος του 2007, το ανώτατο όριο χορηγήσεων της Τράπεζας θα ανέρχεται σε 412 δισεκατ. ευρώ, ήτοι θα είναι κατά 22 δισεκατ. ευρώ υψηλότερο σε σχέση με το αρχικό σενάριο.**

Όπως φαίνεται στο κατώτερο τμήμα του ανωτέρω πίνακα, σύμφωνα με το σενάριο της αύξησης κεφαλαίου του 2003 τα περιθώρια κινήσεων θα εξαντλούνταν το 2008. Η τελευταία γραμμή του πίνακα δείχνει ότι, με βάση τις τρέχουσες χρηματοδοτικές τάσεις¹⁴ και τη (γνωστή) εξέλιξη του ανώτατου ορίου χορηγήσεων, τα περιθώρια κινήσεων θα εξαντληθούν κατά τη διάρκεια του 2010. Συνεπώς, το Συμβούλιο των Διοικητών θα πρέπει να καθορίσει τους όρους της επόμενης αύξησης κεφαλαίου τον Ιούνιο 2009, ήτοι δύο χρόνια αργότερα από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι η υπόθεση σύμφωνα με την οποία οι χορηγήσεις θα αυξάνονται κατά 3% ετησίως από το 2008 και εξής, δεν έχει καθοριστική σημασία για την ημερομηνία της επόμενης αύξησης κεφαλαίου. Για να φθάσουν οι χορηγήσεις το ανώτατο όριο στη διάρκεια του 2009 και να απαιτηθεί, συνεπώς, έγκριση αύξησης κεφαλαίου το 2008, θα πρέπει ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των χρηματοδοτήσεων από το 2008 και εξής να υπερβεί το 13,6%.

Οι προσομοιώσεις που παρουσιάζονται ανωτέρω βασίζονται στις συναλλαγματικές ισοτιμίες του τέλους του 2004. Εάν το ευρώ ανατιμηθεί (ή υποτιμηθεί) έναντι των άλλων κύριων νομισμάτων, η προβλεπόμενη διάρκεια ζωής της αύξησης κεφαλαίου θα επιμηκυνθεί (ή, αντίστοιχα, θα μειωθεί) σε σχέση με την ανωτέρω προσομοίωση. Προφανώς, η Τράπεζα δεν μπορεί να ελέγξει την μελλοντική εξέλιξη των συναλλαγματικών ισοτιμιών, αλλά **το χρονοδιάγραμμα της επόμενης αύξησης κεφαλαίου μπορεί να επηρεαστεί από την εξέλιξη των ισοτιμιών αυτών.** Ως

¹³ Λόγω της αβεβαιότητας ως προς το χρονοδιάγραμμα ένταξης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, η επίπτωση της στο κεφάλαιο της Τράπεζας δεν είχε ληφθεί υπόψη στο σενάριο της αύξησης κεφαλαίου του 2003.

¹⁴ Η πρόβλεψη αυτή βασίζεται στην παραδοχή ότι ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των χορηγήσεων από το 2008 και εξής θα είναι 3%.

παράδειγμα, μπορεί να σημειωθεί ότι εάν το ευρώ εξασθενήσει τόσο ώστε να επιστρέψει στα κατώτατα επίπεδα της περιόδου γύρω από το 2000 (ήτοι 0,85 ως προς το δολάριο ΗΠΑ και 0,6 ως προς τη λίρα στερλίνα), τα περιθώρια κινήσεων θα εξαντληθούν στη διάρκεια του 2008, καθιστώντας αναγκαία τη λήψη απόφασης για αύξηση κεφαλαίου το αργότερο τον Ιούνιο 2007.

Η κύρωση της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης θα έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση του συντελεστή μόχλευσης που καθορίζεται στο καταστατικό. Οι κύριες αλλαγές αφορούν τη συμπερίληψη των αποθεματικών στον παρανομαστή του συντελεστή μόχλευσης και την ορθή αντιμετώπιση των συμμετοχών σε μετοχικό κεφάλαιο, κατά τον καθορισμό του δείκτη αυτού. Όσον αφορά το ερώτημα του πότε η Τράπεζα θα χρειαστεί επόμενη αύξηση κεφαλαίου, οι τροποποιημένες διατάξεις του καταστατικού θα επιμηκύνουν ακόμη περισσότερο την περίοδο έως την αύξηση αυτή.

2. Θα είναι η Τράπεζα σε θέση να χρηματοδοτήσει την επόμενη αύξηση κεφαλαίου;

Είναι φανερό ότι υπάρχουν κάποιες αβεβαιότητες σχετικά με την ακριβή ημερομηνία κατά την οποία θα χρειαστεί η επόμενη αύξηση κεφαλαίου, αλλά ας υποθεθεί ότι η Τράπεζα θα πρέπει να ζητήσει την έγκριση των Διοικητών για αύξηση κεφαλαίου τον Ιούνιο 2009, κατά την ετήσια σύνοδο του Συμβουλίου των Διοικητών. Θα πρέπει να καθοριστούν, τόσο το ύψος της αύξησης, όσο και οι ρυθμίσεις για τη χρηματοδότησή της.

Το πρώτο ερώτημα που τίθεται, αφορά το απαιτούμενο ύψος της αύξησης κεφαλαίου το 2010. Δεν υπάρχει συγκεκριμένος κανόνας ως προς αυτό. Οι δύο τελευταίες αυξήσεις κεφαλαίου πραγματοποιήθηκαν με πρόβλεψη να διαρκέσουν για τουλάχιστον μία πενταετία. Εάν η αύξηση κεφαλαίου του 2010 σχεδιαστεί για καλύψει μία πενταετία, οι χορηγήσεις δεν θα φθάσουν στο ανώτατο όριο βάσει του συντελεστή μόχλευσης, πριν από τις αρχές του 2015. Η μόνη μεταβλητή που επηρεάζει το απαιτούμενο ύψος της αύξησης κεφαλαίου, είναι ο ρυθμός αύξησης των νέων χρηματοδοτήσεων. Στον κατωτέρω πίνακα εξετάζονται πέντε διαφορετικοί ετήσιοι ρυθμοί αύξησης (0%, 3%, 5%, 6,6% και 9,6%). Για λόγους σύγκρισης, σημειώνεται ότι η αύξηση κεφαλαίου του 2003 είχε βασιστεί σε ετήσιο ρυθμό αύξησης των χορηγήσεων 6,6%, ενώ ο πραγματικός ρυθμός αύξησης των χορηγήσεων κατά την περίοδο από το 2001 έως το τέλος του τρέχοντος Επιχειρησιακού Προγράμματος της Τράπεζας (2007), ανέρχεται σε 4,35%.

Ύψος της αύξησης κεφαλαίου του 2010

Ετήσιος ρυθμός αύξησης των χορηγήσεων από το 2008	Υπόλοιπο χορηγήσεων στο τέλος του 2014	Απαιτούμενο κεφάλαιο στις αρχές του 2010	Απαιτούμενη αύξηση κεφαλαίου το 2010
0%	463	189	15%
3%	502	205	24%
5%	532	217	31%
6,60%	556	227	37%
9,60%	608	247	50%

Εάν το ετήσιο ύψος χορηγήσεων από το 2008 και εξής παρέμενε στο επίπεδο του 2007 (47,38 δισεκατ. ευρώ), θα απαιτείτο το 2010 αύξηση του κεφαλαίου μόνο κατά 15%. Για ετήσιους ρυθμούς αύξησης των χορηγήσεων 3%, 5%, 6,6% και 9,6%, η απαιτούμενη αύξηση του κεφαλαίου το 2010 θα ήταν της τάξης του 25%, 33%, 40% και 50%, αντίστοιχα.

Δεδομένου ότι η Τράπεζα έχει αναλάβει να τηρεί την αρχή της οικονομικής αυτάρκειας (δηλ. να χρηματοδοτεί η ίδια εξ ολοκλήρου τις αυξήσεις κεφαλαίου, από τους ίδιους πόρους της, χωρίς εισφορά κεφαλαίων από τους μετόχους της¹⁵), η δυνατότητα

¹⁵

Αυτό δεν ισχύει για τις αυξήσεις του κεφαλαίου που συνδέονται με τη διεύρυνση, στο πλαίσιο της οποίας τα νέα κράτη μέλη πρέπει να ευθυγραμμίσουν το μεριδίό τους στα ίδια κεφάλαια με αυτό των παλαιότερων μετόχων.

οποιασδήποτε αύξησης του κεφαλαίου της πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα τα μέσα που η ίδια διαθέτει. Έως την ετήσια σύνοδο του Ιουνίου, κατά την οποία το Συμβούλιο των Διοικητών θα πρέπει να εγκρίνει την αύξηση κεφαλαίου, η Τράπεζα θα έχει συσσωρεύσει συμπληρωματικά αποθεματικά ύψους περίπου 7,5 δισεκατ. ευρώ. Θα επαρκεί το ποσό αυτό για να χρηματοδοτήσει την επόμενη αύξηση κεφαλαίου;

Χρηματοδότηση της αύξησης κεφαλαίου του 2010

Ετήσιος ρυθμός αύξησης των χορηγήσεων από το 2008	Απαιτούμενη αύξηση κεφαλαίου το 2010	Αύξηση του αναληφθέντος κεφαλαίου (δισ. ευρώ)	Αναληφθέν κεφάλαιο μετά την αύξηση (δισ. ευρώ)	Σύνολο απαιτούμενων πόρων (δισ. ευρώ)	Καταβεβλημένο κεφάλαιο (δισ. ευρώ)	Αποθεματικό κεφάλαιο καταστατικού (δισ. ευρώ)	Έλλειμμα αποθεματικού κεφαλαίου (δισ. ευρώ)	Συμπληρωματικό αποθεματικό (δισ. ευρώ)	Έτος κατά το οποίο το αποθεματικό κεφάλαιο θα έχει πλήρως χρηματοδοτηθεί
0%	15%	24	189	3,65	1,22	2,43	0,00	3,83	
3%	24%	40	205	6,03	2,01	4,02	0,00	1,45	
5%	31%	52	217	7,78	2,59	5,19	-0,31	0,00	2009
6,60%	37%	62	227	9,26	3,09	6,17	-1,78	0,00	2010
9,60%	50%	82	247	12,36	4,12	8,24	-4,89	0,00	2012

Στον ανωτέρω πίνακα αναλύεται το ερώτημα αυτό. Για αυξήσεις κεφαλαίου μέχρι 30%, οι διαθέσιμοι πόροι (7,5 δισεκατ. ευρώ) θα επαρκούσαν για να χρηματοδοτηθεί πλήρως η αύξηση κεφαλαίου τη στιγμή που θα αποφασιστεί. Για μεγαλύτερες αυξήσεις, η Τράπεζα θα ήταν σε θέση να χρηματοδοτήσει από τα αποθεματικά της το καταβεβλημένο τμήμα και ένα μέρος της αύξησης του αποθεματικού κεφαλαίου που προβλέπεται από το καταστατικό. Στα επόμενα χρόνια, τα ετήσια πλεονάσματα θα επιτρέψουν την τροφοδότηση του αποθεματικού κεφαλαίου, ώστε να φθάσει στο απαιτούμενο ύψος, ήτοι στο 10% του αναληφθέντος κεφαλαίου. Η μη πλήρης χρηματοδότηση της αύξησης κεφαλαίου δεν αποτελεί πρόβλημα αυτή καθαυτή. Η αύξηση κεφαλαίου του 2003 επίσης δεν είχε χρηματοδοτηθεί πλήρως. Ωστόσο, εφόσον το αποθεματικό κεφάλαιο δεν έχει φθάσει στο απαιτούμενο ύψος του 10% του αναληφθέντος κεφαλαίου, η τροφοδότησή του θα έχει προτεραιότητα στο πλαίσιο της διάθεσης του πλεονάσματος, και η Τράπεζα δεν θα είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει μέρος του πλεονάσματος για την υποστήριξη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών, έως ότου χρηματοδοτηθεί πλήρως το αποθεματικό κεφάλαιο.

Εν κατακλείδι, μετά την αύξηση κεφαλαίου του 2003, η οποία ήταν διαρθρωμένη κατά τρόπο ώστε να καλύψει τουλάχιστον μία πενταετία χορηγήσεων (μέχρι το τέλος του 2007) και την επιπρόσθετη αύξηση του αναληφθέντος κεφαλαίου το 2004, αναμένεται ότι το κεφάλαιο της Τράπεζας θα επαρκέσει τουλάχιστον μέχρι το 2010, υπό ίδιες λοιπές συνθήκες, και ότι, επομένως, δεν θα χρειαστεί αύξηση του κεφαλαίου το 2008, όπως είχε προβλεφθεί προ τριετίας. Η χρηματοδότηση της επόμενης αύξησης κεφαλαίου δεν θα παρουσιάσει ιδιαίτερες δυσχέρειες και η αρχή της οικονομικής αυτάρκειας είναι δυνατόν να διατηρηθεί.